

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут новітніх освітніх технологій
Кафедра бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу

ХОМИЧ Алла Володимирівна

**Методологія складання звітності
сільськогосподарського підприємства /
Methodology of reporting of an agricultural enterprise**

спеціальність: 071 – Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма – Облік і правове забезпечення
агропромислового бізнесу

Кваліфікаційна робота

Виконала студентка групи
ОПЗзм-21
А. В. Хомич

Науковий керівник:
к.е.н., доцент Спільник І. В.

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри
_____ **Р. Ф. Бруханський**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1. Сутність, види та призначення звітності підприємства.....	5
1.2. Зміст і вимоги до формування фінансової звітності.....	11
1.3. Особливості звітності сільськогосподарського підприємства.....	16
Висновки до розділу I.....	21
РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ ПСГП «ПРОМІНЬ».....	23
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства та вплив галузевої специфіки на обліковий процес.....	23
2.2. Особливості організації і методики обліку суб'єкта малого підприємництва.....	29
2.3. Актуальні аспекти формування звітності малого сільськогосподар- ського підприємства.....	34
Висновки до розділу II.....	40
РОЗДІЛ III. АНАЛІЗ ЗВІТНОСТІ ПСГП «ПРОМІНЬ ТА ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	42
3.1. Аналіз фінансового стану підприємства за даними звітності.....	42
3.2. Аналіз фінансових результатів діяльності за даними звітності.....	49
3.3. Деталізований аналіз показників фінансово-господарської діяльності.....	54
Висновки до розділу III.....	60
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ.....	74

ВСТУП

Актуальність дослідження. Звітність підприємства має важливе призначення – інформувати її адресантів і користувачів про значимі для них характеристики діяльності. Вона є сукупністю документів, у якій за допомогою визначених показників стисло і інформативно охарактеризовано підсумки функціонування підприємства за певний звітний період (місяць, квартал, рік).

Дослідженню звітності присвячено чимало праць зарубіжних і вітчизняних вчених, зокрема Е. С. Хендріксена, Л. А. Бернстайна, Е. Райса, С. Ф. Голова, П. Я. Хомина, В. М. Жука, Ю. А. Вериги, А. В. Озеран, К. В. Безвершого, Н. В. Іванчук та ін. Однак, чимало аспектів цієї наукової проблеми залишаються поза увагою. Вищезазначене зумовило актуальність теми дослідження та її вибір.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є висвітлення теоретичних засад та розробка рекомендацій щодо вдосконалення методики формування звітності сільськогосподарського підприємства та аналізу її показників. Поставлена мета обумовлює вирішення таких завдань:

- визначити сутність, види та призначення звітності підприємства;
- розкрити зміст і вимоги до формування фінансової звітності;
- охарактеризувати особливості звітності сільськогосподарського підприємства;
- здійснити організаційно-економічну характеристику підприємства та висвітити вплив галузевої специфіки на обліковий процес;
- розглянути особливості організації і методики обліку суб'єкта малого підприємництва;
- дослідити актуальні аспекти формування звітності малого сільськогосподарського підприємства;
- викласти методику аналізу фінансового стану підприємства за даними звітності малого підприємства;
- застосувати адаптовану методику аналізу фінансових результатів діяльності до показників фінансової звітності малого підприємства;

-здійснити деталізований аналіз показників фінансово-господарської діяльності.

Об'єктом дослідження є формування звітності приватного сільськогосподарського підприємства «ПРОМІНЬ». Робота виконана на замовлення цього підприємства з використанням його даних.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та організаційних засад обліку і формування звітності малого сільськогосподарського підприємства, а також аналізу її показників.

Методи дослідження. При проведенні дослідження застосовувались загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, як-от: системний підхід; наукове абстрагування і теоретичне узагальнення (про висвітленні сутності, видів звітності та її нормативно-правового регулювання); традиційні прийоми фінансового аналізу (при розкритті методики аналізу показників звітності).

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у:

- теоретичному узагальненні методологічних засад формування звітності сільськогосподарських підприємств;
- висвітленні особливостей організації та методики формування звітності малого приватного сільськогосподарського підприємства «ПРОМІНЬ»;
- розкритті методики аналізу та її адаптації до змісту фінансової звітності.

Практичне значення полягає в розробці рекомендацій, спрямованих на вдосконалення методики складання та аналізу звітності малого сільськогосподарського підприємства, застосування яких сприятиме удосконаленню формування та використання даних для обґрунтування управлінських рішень.

Апробація результатів. Результати проведеного дослідження прийнято до впровадження у ПСГП «ПРОМІНЬ» та апробовано у формі наукової публікації «Фінансова звітність підприємства як інформаційна база фінансового аналізу» у збірнику матеріалів VI Національної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених «Інноваційний розвиток освіти, науки, бізнесу, суспільства та довкілля в умовах глобальних викликів» (м. Тернопіль, 17 листопада 2021 р.).

РОЗДІЛ І.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність, види та призначення звітності підприємства

Звітність підприємств – це система узагальнюючих та взаємопов’язаних показників, наведених у спеціальних формах звітності: бухгалтерської або фінансової, нефінансової; за податками, із загальнообов’язкового державного соціального страхування, статистичної, внутрішньофірмової тощо, яка характеризує результати і умови діяльності підприємства протягом визначеного проміжку часу, який називають звітним.

«Нормативно-правове регулювання звітності в Україні здійснюється Законами України, указами Президента, постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства фінансів України та іншими нормативно-правовими актами» [13, с. 10].

При розгляді нормативно-правого регулювання звітності в Україні доречно виокремити такі його рівні (рис. 1.1.).

Рис. 1.1. Рівні нормативного регулювання формування звітності підприємства.

Перший (базовий) рівень формує загальні засади функціонування та взаємодії суб'єктів господарювання, обмежених рамками організаційно-правової самостійності. На другому рівні здійснюється регламентування системи вимог, принципів і норм для здійснення облікових процедур, відображення окремих об'єктів, загальні засади формування звітності. На третьому (методичному) рівні відбувається більш детальна конкретизація методики, викладеної на попередньому (другому) рівні. На останньому рівні розкриваються особливості облікової методики відповідно до галузевої специфіки або обставин, в яких здійснюється діяльність певного підприємства.

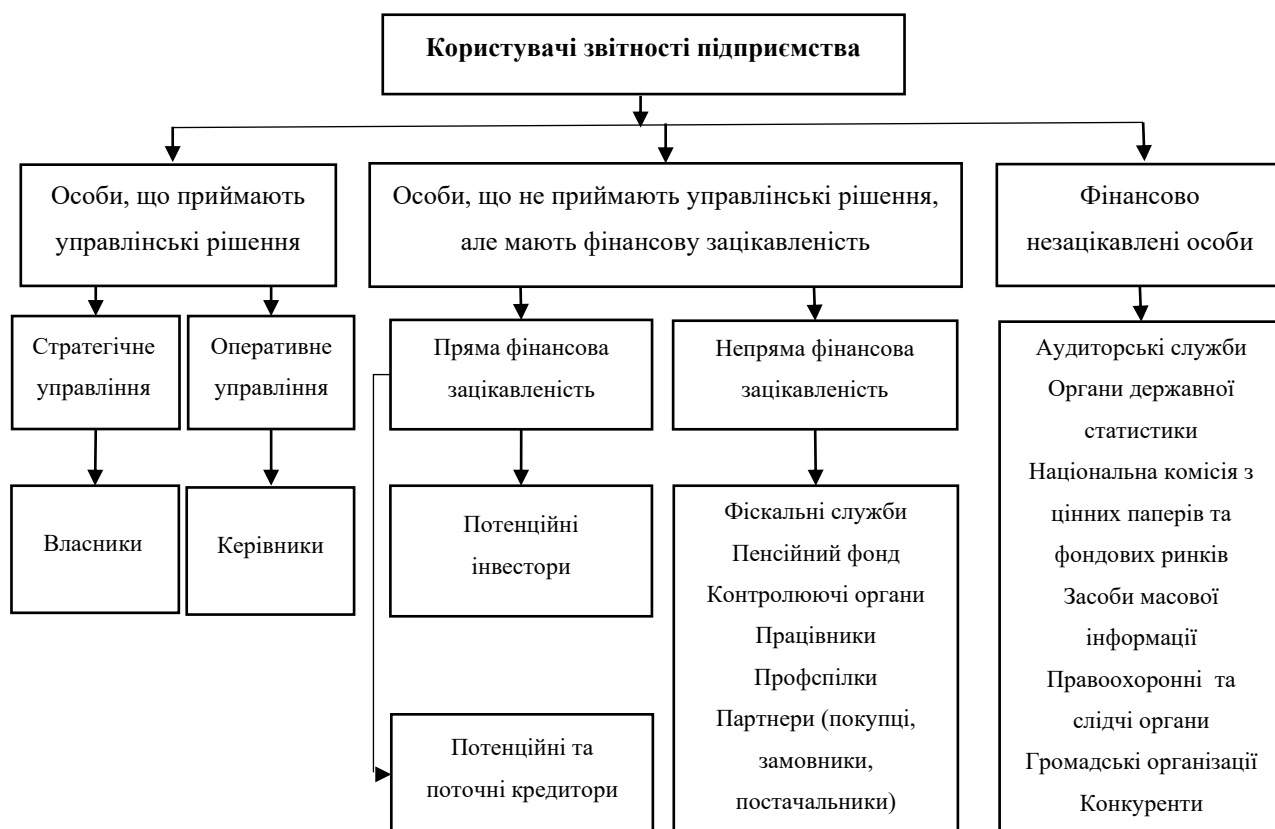
Як важлива складова методу бухгалтерського обліку, звітність ґрунтується на його даних, як системи суцільного, безперервного та документального оформлення господарських процесів а також впорядкованого узагальнення інформації. У той же час звітність підприємства є основним засобом комунікації та наріжним елементом інформаційного забезпечення аналізу, за результатами якого її користувачами приймаються управлінські рішення. Окрім того звітні дані використовуються для накопичення та узагальнення інформації в межах видів діяльності, галузі економіки, усієї вітчизняної економіки.

У широкому розумінні користувачем інформації є фізичні або юридичні особи, які в установленому законодавством порядку отримали право доступу до такої інформації. Користувачі звітності підприємства показані на Рисунку 1.2.

Кожен із зазначених користувачів фінансової звітності має відмінні інтереси і критерії щодо оцінки відображених у звітності показників відповідно до своїх функцій і устремлень.

Адресат (отримувач) звітності - це заклад, якому подається звітність. Такими адресатами є Державна служба статистики; управління соціального фонду; державна фіскальна служба; кредитні установи; підрозділ підприємства або керівна установа (для внутрішньої або відомчої звітності).

Спільними рисами для всіх складових звітності підприємств можна вважати:

Рис. 1.2. Користувачі звітності підприємства.

- звітність готується та надається користувачам періодично, розкриває діяльність підприємства за певний звітний період;
- зміст та форма подання інформації звіту орієнтовані на користувачів цієї інформації;
- кожна форма звітності має вступну, основну та службову частини, а до деяких форм звітності можуть передбачатися додатки;
- у звітності існують певні атрибути (її користувачі; суб'єкти, що подають звітність; набір форм звітності; структура та зміст цих форм; терміни подання звітності тощо);
- визначена техніка підготовки звітності (порядок підготовки інформації; заповнення рядків звітних форм; перевірка правильності заповнення форм та подання звітності);
- інформаційною базою для формування будь-якої звітності є дані обліку;
- процедура подання звітності передбачає можливість виправлення респондентом помилок у звітності та внесення змін у раніше подану звітність;

- підготовлену і заповнену звітність підписують керівник та головний бухгалтер підприємства;

- зазвичай звітність готується у двох примірниках, один із яких залишається на підприємстві, а другий передається адресатові (користувачеві); зазвичай для контролю отримання форми звітності адресатом на обох примірниках ставиться відмітка про отримання ним примірника звітності; обидва примірники форми звіту повинні бути аутентичними та мати однакову юридичну силу;

- законодавство передбачає терміни зберігання форм звітності;

- визначено відповідальність за неправильне та несвоєчасне подання звітності.

В Україні діє упорядкована система звітування підприємств, а види звітності класифікують за рядом ознак. У табл. 1.1 наведено основні різновиди чинної звітності підприємств.

Зовнішня звітність затверджується у встановленому порядку певними урядовими структурами і використовується органами державного управління (міністерствами, відомствами, фіскальними та контролюючими органами, службою державної статистики тощо) та іншими користувачами (акціонерами, інвесторами, банками, партнерами по бізнесу, широкою громадськістю та ін.). У зовнішній звітності підприємства залежно від джерел інформації та показників, які вона містить, виокремлюють бухгалтерську (фінансову), нефінансову, податкову, статистичну і спеціальну [24].

Суть державного регламентування звітності полягає в тому, що для усіх без виключень галузей економіки та підприємств встановлюються єдині форми звітності, показники, принципи формування і терміни подання. Це необхідно для забезпечення можливості застосування єдиних підходів оцінювання та задля узагальнення показників звітності окремих підприємств на рівні економіки держави відповідно до загального класифікатора галузей народного господарства Державної служби статистики України.

Таблиця 1.1.

Різновиди звітності підприємств

Класифікаційні ознаки	Види звітності
За джерелами інформації та змістом:	бухгалтерська (фінансова); нефінансова; оперативно-технічна; статистична; податкова тощо.
За призначенням для використання (користувачами):	зовнішня; внутрішня.
За спрямуванням:	загальна; спеціальна.
За значенням в управлінні економікою країни та підприємством:	державна; галузева.
За змістом даних та їх застосуванням:	типова; спеціалізована.
За обсягом змісту:	повна; скорочена.
За рівнем узагальнення інформації:	індивідуальна (самостійна); зведена, консолідована.
За періодичністю подання:	звичайна (регулярна); термінова (нерегулярна).
Залежно від періоду, який охоплює звітність:	місячна; квартальна; річна; на потребу (стосується внутрішньої звітності).
За способом подання (відправлення):	поштова; телетайпна; особисто передана (власноруч); електронна.
За способом складання:	традиційна (вручну); автоматизована.
За способом представлення:	на паперових носіях; в безпаперовій (електронній) формі.
За правилами складання звітності:	за національними положеннями (стандартами) обліку; за міжнародними стандартами фінансової звітності.

Фінансова звітність підприємства є основним джерелом інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства. Вона характеризує фінансово-майновий стан підприємства на певну дату, а також фінансові результати, рух грошових коштів підприємства та зміни у власному капіталі підприємства, що мали місце протягом звітного періоду [42].

Для підвищення інформативності даних у звітах наводяться показники попереднього періоду, що дозволяє побачити їх динаміку.

Звіт про управління в Україні було запроваджено внаслідок гармонізації вітчизняного обліку з європейським [47]. Цей документ повинен містити не тільки фінансову, а й не фінансову інформацію про стан і перспективи розвитку підприємства, яка також розкривати основні ризики і невизначеності, пов'язані з його діяльністю. Звіт з управління подають у встановлені законом строки разом із фінансовою звітністю [40].

Соціальна звітність або звітність зі сталого розвитку, як документально оформлена сукупність даних про вплив на суспільство, відображає середовище існування бізнесу, розкриває інформацію щодо принципів та методів співпраці з групами впливу, характеризує діяльність в економічній, соціальній та екологічній сфері. Відповідно до концепції соціальної відповідальності підприємства добровільно вбудовують соціальні та екологічні аспекти у свою бізнесову діяльність та взаємодію із партнерами, а отже ведуть облік своїх дій у цій сфері і звітують за них перед суспільством.

Податкова звітність є звітністю підприємства-платника податку за кожним визначеним Податковим кодексом України податком (декларація з податку на прибуток підприємств; декларація з податку на додану вартість; податковий розрахунок сум, нарахованого (сплаченого) доходу на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також інші необхідні форми податкової звітності) [41].

До складу спеціальної звітності підприємства із загальнообов'язкового державного соціального страхування належить Звіт про суми нарахованої заробітної плати застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, який усі юридичні особи щомісячно подають до органів Пенсійного фонду України та інша звітність залежно від особливості діяльності підприємства.

Державна статистична звітність формується відповідно до потреб періодичного статистичного спостереження і охоплює всі галузі економіки. Система статистичної звітності та її обсяг визначається переліком (табелем) звітності [44].

Підприємства окремих галузей (сільське, лісове та рибне господарство; енергетика; будівництво; туризм; торгівля) складають галузеву статистичну звітність. Відповідно до Закону України «Про державну статистику» відображена у статичній звітності інформація є конфіденційною і використовується виключно для статистичних цілей у знеособленому вигляді [44]. За порушення порядку подання звітності і нецільове використання інформації, наведеної у статичній звітності, передбачена адміністративна відповідальність відповідно до статті 86 Кодексу адміністративних правопорушень України.

І хоч основне призначення статистичної звітності не для внутрішніх потреб, для забезпечення її підготовки необхідно налагодити збір та накопичення інформації у відповідному розрізі, аналіз якої в подальшому може бути з користю і доречно використаний для прийняття рішень в управлінні.

Внутрішня (а також відомча) звітність включає перелік звітних даних форм, які складаються на підприємстві (та на вимогу керуючої організації (міністерства, відомства)) для потреб управління його діяльністю.

Слід зазначити, що на сьогодні уся звітність підприємств, окрім паперового варіанту, формується у електронній цифровій формі через відповідні електронні кабінети, де існує можливість створювати, редагувати, підписувати за допомогою електронного цифрового підпису та надсилати її за призначенням.

В Україні також поступово запроваджується режим подання електронного формату звітності різного призначення за принципом «єдиного вікна», який передбачає подальше одночасне опрацювання відповідними органами.

1.2. Зміст і вимоги до формування фінансової звітності

Найбільш інформативною складовою звітності підприємства є фінансова (бухгалтерська) звітність, в якій повно, різносторонньо і водночас

систематизовано висвітлюється фінансово-господарська діяльність за звітний період.

Згідно із Законом України Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: «Фінансова звітність складається усіма юридичними особами, створеними відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік» [42].

Перелік форм річної фінансової звітності відповідно до НП(С)БО 1 та мету їх складання наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2.

Форми річної фінансової звітності, їх мета та призначення

Форма звітності	Мета складання, зміст
Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф. №1)	Мета складання - надання повної правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату. Призначення – інформувати користувачів про наявність основних економічних ресурсів, які контролюються підприємством.
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), (ф. №2)	Метою складання - надання повної правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період. Призначення - інформувати користувачів про результативність (прибутковість) діяльності, структуру доходів і витрат. Показники прибутковості власності.
Звіт про рух грошових коштів, (ф. №3)	Метою складання - надання повної правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період. Призначення – інформувати користувачів про здатність генерувати грошові потоки за видами діяльності і напрями витрачання грошових коштів.
Звіт про власний капітал, (ф. № 4)	Метою складання - надання інформації про зміни складових власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. Призначення – інформувати користувачів про зміни в обсягах і складі власного капіталу.
Примітки до річної фінансової звітності, (ф. №5)	Метою складання - наведення сукупності показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтування статей фінансових звітів, а також іншої інформації, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Призначення - інформувати користувачів про зміни в обліковій політиці, додатковий аналіз статей звітності для забезпечення її зрозумілості.
Додаток до приміток «Інформація за сегментами», (ф. №6.)	Метою складання - розкриття інформації про активи, зобов'язання, доходи, витрати та фінансові результати звітних сегментів. Призначення – інформувати користувачів про майновий і фінансовий стан окремих звітних сегментів та результативність їх діяльності.

Зазначені форми звітності подають всі підприємства окрім суб'єктів малого підприємництва. Юридичні особи-суб'єкти малого підприємництва та представництва іноземних суб'єктів господарювання, які не зобов'язані складати фінансову звітність за міжнародними стандартами, складають Фінансову звітність малого підприємства (*форми №1-м, 2-м*), а мікропідприємства, платники єдиного податку III групи та неприбуткові організації складають Фінансову звітність мікропідприємства (*форми №1-мс, 2-мс*)» [42].

«Підприємства, які складають звітність за НП(С)БО, складають також проміжну фінансову звітність, яка охоплює відповідний період (квартал, півріччя, дев'ять місяців), наростаючим підсумком з початку року у складі Балансу та Звіту про фінансові результати» [52].

«До фінансової звітності включаються показники діяльності філій, представництв, відділень та інших відокремлених підрозділів підприємства. Об'єднання підприємств, крім власної звітності, складають і подають зведену фінансову звітність щодо всіх підприємств, які входять до їх складу, якщо це передбачено установчими документами об'єднань підприємств відповідно до законодавства. Підприємства, що мають дочірні підприємства, крім фінансових звітів про власні господарські операції подають консолідовану фінансову звітність власникам (засновникам) у визначені ними терміни» [53].

Окрім того, деякі підприємства фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність складають за міжнародними стандартами фінансової звітності. До них належать публічні акціонерні товариства, підприємства-емітенти, цінні папери яких беруть участь у торгах на фондових біржах або щодо фінансових активів яких здійснено публічну пропозицію; банківські установи; страхові організації; кредитні спілки; суб'єкти господарювання, які провадять діяльність у видобувних галузях; підприємства, які відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» можуть бути віднесені до великих підприємств; а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, означеними у п.2. Порядку

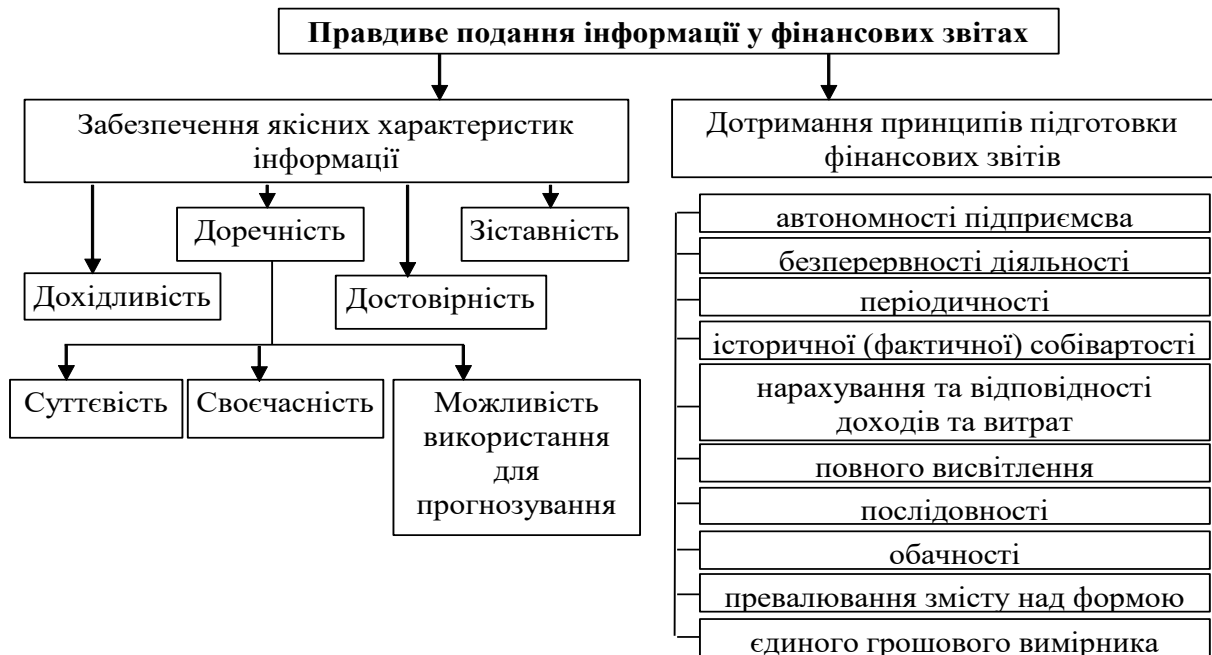
подання фінансової звітності [62], та такі, що «прийняли таке рішення (закріплене в обліковій політиці) самостійно» [31]. Відповідно до п. 6 ст. 11 Закону України Про бухгалтерський облік : «фінансова звітність та консолідована фінансова звітність за міжнародними стандартами складаються на підставі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами. До складу звітності, підготовленої за міжнародними стандартами, включають такі компоненти: Звіт про фінансовий стан; Звіт про прибутки і збитки (або Звіт про сукупний дохід), Звіт про зміни у власному капіталі, Звіт про рух грошових коштів а також Примітки. Проміжна фінансова звітність складається з таких же компонентів, але у стислій формі» [42].

Фінансові звіти відображають результати господарських операцій та інших подій, шляхом об'єднання їх за економічними змістом в основні групи. Елементами фінансової звітності є групи статей, статті. Виділяють п'ять основних груп елементів фінансових звітів: активи, власний капітал та зобов'язання (які відображені в Балансі (Звіті про фінансовий стан)), а також доходи і витрати (пов'язані зі Звітом про фінансові результати (Звітом про сукупний дохід)) [42].

Фінансові звіти, які підприємство складає за результатами своєї діяльності, містять статті, склад і зміст яких визначає НП(С)БО 1. «Стаття - це елемент фінансового звіту, який відповідає установленим положеннями (стандартами). Стаття наводиться у фінансовій звітності, якщо вона відповідає таким критеріям: інформація є суттєвою, існує ймовірність надходження або вибуття майбутніх економічних вигод, пов'язаних з цією статтею; оцінка статті може бути достовірно визначена. Підприємства можуть не наводити статті, за якими відсутня інформація до розкриття (крім випадків, якщо така інформація була в попередньому звітному періоді), а також додавати статті із збереженням їх назви і коду рядка» [52] у разі, якщо стаття відповідає вищезазначеним критеріям.

Фінансова звітність підприємства є основним джерелом інформації для її користувачів. Тому така звітність повинна сформована відповідно

до якісних характеристик та з дотриманням принципів, які забезпечують правдиве подання інформації у фінансових звітах (Рис.1.3).

Рис. 1.3. Якісні характеристики та принципи подання інформації у фінансових звітах.

З одного боку, звітність, і в першу чергу фінансова звітність, є логічним завершенням облікового процесу і концентрованим узагальненням усіх господарських операцій, що мали місце у діяльності підприємства протягом звітного періоду. Це свого роду інформаційний продукт. Як правило, керівництво підприємства повністю покладається у цих питаннях на працівників бухгалтерії.

З іншого, - звітність є логічним містком між обліком і аналізом. Адже без аналізу у звітності, а відтак, - і у обліку, немає сенсу. Власнику або директору не потрібно вникати у методологію формування форм фінансової звітності, знати техніку відображення господарських операцій, проте, кожен керівник повинен володіти інформацією, відображеною у фінансовій звітності, адже завіряючи її власним підписом, він несе відповідальність за достовірність її даних. Він повинен чітко уявляти собі відображені у фінансовій звітності фінансовий стан, фінансові результати, рух грошових коштів та капіталу, розуміти зміст показників фінансової стійкості, платоспроможності,

рентабельності діяльності тощо та усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки їх зміни у порівнянні з минулими періодами та на перспективу.

Таким чином фінансова звітність набуває нового сенсу як засіб візуалізації та прогнозування майбутнього фінансового стану і фінансових результатів внаслідок моделювання варіантів застосування фінансових та управлінських рішень.

1.3. Особливості звітності сільськогосподарського підприємства

Підприємства галузі сільського господарства є важливою і невід'ємною складовою економіки України. На їх діяльність, відображену у показниках звітності, як і будь-яких інших юридичних осіб, що провадять фінансово-господарську діяльність, поширюється дія Законів України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та «Про державну статистику», а отже, вони складають і подають за призначенням фінансову, статистичну та іншу звітність.

Більше того, результати виробництва сільськогосподарської продукції та її перероблення є джерелом і запорукою продовольчої, а відтак, - і економічної безпеки держави [84]. Тому, зважаючи на економічні, соціальні та екологічні наслідки господарювання в агробізнесі та їх важливість для державного управління, ця сфера природоперетворюючої та економічної діяльності людини є в зоні пильної уваги, про що свідчать численні форми для спеціального статистичного спостереження [30, с.82].

Водночас, успішне управління конкурентоспроможністю і результативністю сільськогосподарської діяльності можливе лише за умови налагодження його належного інформаційно-аналітичного забезпечення, а саме наукової організації та методики обліку й звітності як визначального інформаційного ресурсу для аналітичного обґрунтування стратегічних і тактичних управлінських рішень [67].

Окрім того, для подолання стримуючих факторів розвитку сільськогосподарських підприємств, таких як: неврегульованість земельних відносин, слабка матеріально-технічна база, незабезпеченість сучасною спеціалізованою технікою, застарілі технології, брак якісного посадкового матеріалу, добрив, засобів захисту рослин, паливо-мастильних матеріалів тощо, товаровиробники галузі потребують значних інвестиційних ресурсів, у тому числі іноземних. У вирішенні питання формування інвестиційної привабливості агробізнесу не остання роль належить фінансовій звітності підприємства, як основному джерелу інформації про нього.

Вищезазначене означає, що відповідальним за цю відповідальну справу особам як до підготовки фінансової звітності, так і до забезпечення її якісних характеристик слід ставитися дуже ретельно [74, с. 64].

Першочерговим питанням організації формування фінансової звітності підприємства є визначення її обсягів (які зумовлюються масштабами діяльності: повна чи скорочена) і вимог, згідно яких вона складається (за національними чи міжнародними стандартами).

У питанні 1.2. нами розкрито критерії визначення обсягів, у яких формується фінансова звітність, що також впливає на періодичність її подання, та висвітлено підстави для формування звітності за міжнародними стандартами.

Характерною особливістю фінансової звітності підприємств сільського господарства, на відміну від інших галузей діяльності, є перш за все присутність таких статей у складі майна підприємства як біологічні активи, які відображаються як у складі необоротних активів (рр. 1020-1022 Довгострокові біологічні активи), так і в оборотних активах (р. 1110 Поточні біологічні активи) Балансу (Звіту про фінансовий стан підприємства) [52].

Вимоги щодо розкриття інформації про стан і рух біологічних активів та сільськогосподарської продукції у фінансовій звітності та методологія їх обліку визначаються П(С)БО 30 «Біологічні активи», що в свою чергу, базується на принципах Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство» [54].

Однак, визначення і відображення достовірної вартості біологічних активів у Балансі залишається достатньо складною у методологічному плані проблемою, як і облік асоційованих з біологічними активами доходів та витрат сільськогосподарської діяльності для їх відображення у Звіті про Фінансові результати.

Адже згідно з п.10 та п. 11 П(С)БО 30 «Біологічні активи»: «...такі активи відображаються на дату балансу за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу» [54]. Зважаючи на відсутність в Україні активного ринку на таку продукцію, ціна якої може значно коливатися, визначення справедливої вартості активу ускладнюється, як і визначення очікуваних витрат на місці продажу, які можуть бути не завжди обґрунтованими. Що стосується поточних біологічних активів, справедливу вартість яких на дату балансу достовірно визначити неможливо, то згідно П(С)БО 30, вони визнаються та відображаються в Балансі за первісною вартістю [1, с. 177].

У розділі I Звіту про фінансові результати «Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції» відповідним чином відображається за р. 2122, а «Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції» - за р. 2181 [51].

Оскільки сільськогосподарські підприємства часто за своєю організаційно-правовою формою є господарськими товариствами, то у складі власного капіталу в I розділі пасиву Балансу задіяно таку його статтю Зареєстрований (пайовий) капітал (р.1400). Під пайовим капіталом розуміють сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, що є членами товариства, для здійснення його господарсько-фінансової діяльності.

Для обліку пайового капіталу (або вартості основних і оборотних активів підприємства, за якими воно розпайоване) призначено рахунок 402 «Пайовий капітал». За кредитом рахунку відображається збільшення, а за дебетом – зменшення пайового капіталу [55].

Цей рахунок також використовується для обліку пайових внесків членів колективного сільськогосподарського підприємства, визначених засновницькими документами.

Колективні сільськогосподарські підприємства обліковують не тільки вартість розпайованих частин майна, але відображенню підлягає і вартість тієї частини, яка залишилася не розпайованою, а також операції, що призвели до збільшення (зменшення) вартості майна у процесі діяльності [25].

Зміни, що відбулися у складі пайового капіталу протягом звітного року, окрім Балансу, повинні бути належним чином відображені у формі річної фінансової звітності №4 Звіт про власний капітал підприємства (за статтями «Внески до капіталу», «Вилучення внесків до капіталу» тощо).

Належне відображення повинні отримати надходження і витрачання грошових коштів, пов'язані з діяльністю сільськогосподарських підприємств, яка є для них операційною діяльністю, у I розділі ф. № 3 Звіт про рух грошових коштів [51].

Аграрному підприємству слід також належним чином відобразити свої галузеві особливості в частині Приміток до річного фінансового звіту за позиціями і розділами, зокрема: «за розділом II «Основні засоби (Земельні ділянки. Капітальні витрати на поліпшення земель. Тварини. Багаторічні насадження. Природні ресурси)»; розділом III «Капітальні інвестиції (Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів.)»; розділом VIII «Запаси (Матеріали сільськогосподарського призначення)»; розділом XIV «Біологічні активи (Довгострокові біологічні активи. Поточні біологічні активи)» та розділом XV «Фінансові результати від первісного визнання та реалізації сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів (Продукція та додаткові біологічні активи рослинництва. Продукція та додаткові біологічні активи тваринництва)» [65].

Слід зазначити, що чимало сільгоспвиробників є суб'єктами малого підприємництва, а тому необхідно враховувати специфіку формування їх форм фінансової звітності. При складанні звітності відповідно до П(С)БО 25,

«Спрощена фінансова звітність» [57] і НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [52] окрім відмінностей щодо переліку форм звітності, одиниць виміру, правил і періодичності її подання, застосовано різний ступінь формалізації.

Згідно П(С)БО 25 передбачається зміст, форма та порядок заповнення статей Фінансової звітності малого підприємства у складі Балансу (ф. № 1-м) і Звіту про фінансові результати (ф. № 2-м), а також зміст, форма та порядок заповнення статей Фінансової звітності мікропідприємства у складі Балансу (ф. № 1-мс) і Звіту про фінансові результати (ф. № 2-мс) [57].

У фінансовому звіті малого підприємства сільгоспвиробнику слід відобразити специфіку своєї діяльності за позиціями Довгострокові біологічні активи; Поточні біологічні активи у Балансі за ф. 1-м та Поточні операційні доходи і Поточні операційні витрати за ф. 2-м.

Для підприємства, що звітує за спрощеною формою, таких позицій не передбачено, а тому відповідно використовуються рядки Основні засоби; Запаси у Балансі ф. 1-мс і Інші доходи та Інші витрати у формі Звіт про фінансові результати ф. 2-мс. Тобто, виходить, що якщо для фінансової звітності малих підприємств аграрна специфіка ще характерна, то для мікропідприємств вона повністю знівельована.

Що стосується нефінансової звітності (Звіт з управління, Звітність зі сталого розвитку), яка є неформалізованою, то її заповнення поки що не стало загальнопоширеною практикою. Скоріше як виняток, в Україні її формують великі корпорації, які усвідомлюють і контролюють свій вплив на навколишнє середовище, докладають зусиль для взаємодії з суспільством, розвивають інноваційність бізнесу, здійснюють волонтерські й освітні проекти, забезпечують високі стандарти роботи своїх працівників, застосовують ефективні бізнес-моделі та системи управління ризиками, вибудовують відповідальні партнерські стосунки тощо.

Формування фінансової звітності за пріоритетними сегментами діяльності здійснюється на основі П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами» [58],

якщо для цього є належні підстави відповідно до Закону України Про бухгалтерський облік [42].

Зважаючи на те що, більшість аграрних підприємств не мають географічно розгалуженої структури, а виробничі потужності та основні ринки збуту перебувають здебільшого в межах однієї території, як пріоритетні доцільно визначати господарські (виробничі) сегменти. Для цього у внутрішніх регламентах облікового процесу слід передбачити формування даних про їх доходи, витрати, фінансові результати. Таким чином користувачі зможуть адекватно оцінити діяльність звітних сегментів і їх роль у підприємстві загалом.

Перелік форм статистичної звітності, яку формують сільськогосподарські підприємства з врахуванням специфіки окремих підгалузей агробізнесу для органів державної статистики, а також періодичність їх заповнення і строки подання наведено у таблиці додатка А.

Податкова звітність, що заповнюється підприємствами сільського господарства, для підприємств, які перебувають на загальній системі оподаткування, і для підприємств, що сплачують єдиний податок сільгоспвиробників, відрізняється. Перелік форм податкової звітності охарактеризовано у таблиці додатка Б.

Висновки до розділу I

1. Звітність можна розглядати у різних її аспектах (як елемент методу бухгалтерського обліку, як підсумок і результат облікового процесу, як сукупність документальних форм, як засіб комунікації тощо), однак найбільш доречно розуміти звітність як сформований у системі обліку інформаційний продукт, призначений інформувати її користувачів про діяльність підприємства.

2. В Україні діє науково-обґрунтована система звітності, щодо якої здійснюється багаторівневе нормативно-правове регулювання.

3. Зміст звітності підприємства різноманітний і він зумовлений її

призначенням для задоволення інформаційних потреб різних груп користувачів.

4. Основним джерелом інформації про діяльність підприємства є фінансова звітність, у якій висвітлюється інформація про фінансовий стан підприємства, одержані фінансові результати, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі, що мали місце протягом звітного періоду. У примітках до звітності розкривається додаткова доречна інформація.

5. Відмінності у складі, змісті, періодичності складання фінансової звітності залежать від ряду умов, зокрема і від масштабів діяльності.

6. Задля гарантування забезпеченості користувачів достовірною інформацією до звітності висувається ряд вимог щодо якості її змісту та принципів підготовки.

7. У діяльності сільськогосподарського підприємства мають місце значні особливості, які знаходять своє відображення у фінансовій, нефінансовій, податковій, спеціальній та статистичній звітності.

8. Найбільш відмінними складовими у майні аграрного підприємства є довгострокові та поточні біологічні активи, порядок обліку яких визначається особливим НП(С)БО 30 «Біологічні активи».

9. Галузеві особливості у аграрній сфері зумовлюють специфіку формування витрат, калькулювання собівартості продукції, відображення доходів та визначення одержаних фінансових результатів звітного періоду.

10. Для забезпечення даними державних статистичних спостережень агропідприємство складає загальнодержавну і спеціальну статистичну звітність.

РОЗДІЛ II.
ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ
ПСГП «ПРОМІНЬ»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства та вплив галузевої специфіки на обліковий процес

Приватне сільськогосподарське підприємство «ПРОМІНЬ» знаходиться за адресою: 34161, вул. Центральна, 7, с. Соломіївка, Дубровицький район, Рівненська область.

Організаційно-правова форма – приватне підприємство. За офіційними даними Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України «Приватному сільськогосподарському підприємству ПРОМІНЬ» як юридичній особі присвоєно реєстраційний номер 30526852. Рік заснування підприємства – 1999. Основний вид діяльності - 01.41 Розведення великої рогатої худоби молочних порід. Інші види діяльності господарства:

- 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур;
- 01.19 Вирощування інших однорічних і дворічних культур та ін.

Керівник підприємства - Кулик А.Є., власник (головний бенефіціар) підприємства – Кулик М.Ф., головний бухгалтер – Денисяка М.К.

У господарстві працює 30 найманих працівників на умовах повної зайнятості.

У складі підприємства можна виділити 2 головних підрозділи: тваринницький комплекс (ферма) і рослинницька бригада.

ПСГП «Промінь» має тваринницькі, складські та інші приміщення, транспортні засоби, 10 вантажних автомобілів, сільськогосподарську техніку (6 тракторів, 2 зернозбиральні комбайни, кормозбиральний комбайн, телескопічний навантажувач), причіпну та навісну техніку для сільськогосподарських робіт (плуги, сівалки, борони, оприскувачі,

культиватори, причепа, розкидачі гною та мінеральних добрив).

Для подальшого знайомства з діяльністю господарства продемонструємо основні показники його діяльності протягом 2019-2020 років (Таблиця 2.1.).

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності ПСГП «ПРОМІНЬ»

Показники	У 2019 р.	У 2020 р.	Відхилення	
			абсолютне	Відносне, %
Вартість реалізованої продукції (без дотацій і ПДВ), тис. грн.	4 848,4	6 002,4	1154	23,80
Середньорічна балансова вартість активів, тис. грн.	10 170,9	10 469,7	298,1	2,93
Середньорічна кількість працівників, осіб	30	30	-	-
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	(34,3)	148,3	182,6	532,36
Середня вартість основних засобів, тис. грн.	2 950,0	2 881,0	-69,0	-2,34
Середня вартість оборотних активів, тис. грн.	5 210,6	5 589,5	378,9	7,27

Як видно з даних Таблиці 2.1, підприємство досягло за цей період певних успіхів, забезпечивши собі зростання практично за всіма показниками. Заслуговує схвальної оцінки той факт, що воно отримало у звітному році позитивний фінансовий результат – чистий прибуток у сумі 148,3 тис. грн. Більш детально фінансовий стан підприємства дослідимо у подальших розділах роботи.

Результати господарської діяльності в аграрній сфері суттєво залежать від спеціалізації виробництва, тобто виділення профілюючих галузей. Погодно-кліматичні умови області, рельєф та склад ґрунтів місцевості сприяють вирощуванню сільськогосподарських культур та відгодівлі великої рогатої худоби з метою отримання приросту живої ваги та молока. Це, у свою чергу зумовило профіль сільськогосподарського приватного підприємства – молочне скотарство у поєднанні з рослинництвом.

Підприємство регулярно реалізовує молоко переробним підприємствам, а саме ТОВ «Бімол», продає молодняк і дорослу велику рогату худобу з вибраковки ТОВ «Житомирський м'ясокомбінат».

У структурі доходу від реалізації продукції тваринництва визначне місце

займає дохід від реалізації молока, сума і частка якого у 2020 р. зросли на 1млн. 401 тис., або на 35,46 % (Таблиця 2.2.).

Таблиця 2.2.

**Дохід від реалізації продукції тваринництва ПСГП «ПРОМІНЬ»
у 2019-2020 рр.**

(тис. грн.)

Вартість реалізованої продукції тваринництва	2019 р.	2020 р.	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
Тварини сільськогосподарські живі	591,7	434,1	- 157,6	-26,64
Молоко від сільськогосподарських тварин	3950,5	5351,5	1 401,0	35,46

Також господарство займається вирощуванням зернових і технічних культур на орендованих землях. Підприємство орендує землі як у власників земельних ділянок (паїв), так і ділянки селищної ради, на умовах складової спадщини, яка не була прийнята спадкоємцями.

На даний час підприємство орендує 265 га землі, з яких 177 га (66,79%) - це орні землі (Таблиця 2.3).

Таблиця 2.3.

Сільськогосподарські угіддя ПСГП «ПРОМІНЬ» у власності та користуванні

(га; із двома знаками після коми)

	Площа земельних ділянок
Сільськогосподарські угіддя	265,00
у т.ч. узяті в оренду	265,00
з них:	
рілля	177,00
сіножаті	54,00
пасовища	34,00

Орієнтованість господарства на вирощування худоби молочних порід впливає на структуру його рослинництва. У структурі посівних площ 139 га (53,67%) відведено під кормові культури, для вирощування зернових та зернобобових культур – 110 га (42,47%), а під технічні культури - 10 га (3,86%) Детальніше структуру посівних площ господарства показано у Таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Структура посівних площ ПСГП «ПРОМІНЬ» у 2020 р.

Назва сільськогосподарських культур за встановленою номенклатурою для галузі	Розмір посівних площ	Частка у % до підсумку
А	1	2
Культури зернові та зернобобові	110,00	42,47
пшениця озима	20,00	7,72
жито озиме	29,00	11,20
тритикале озиме	13,00	5,02
пшениця яра	16,00	6,18
овес	14,00	5,41
гречка	8,00	3,09
просо	7,00	2,70
люпин	3,00	1,16
Культури технічні	10,00	3,86
соя	10,00	3,86
Культури кормові	139,00	53,67
кукурудза кормова	55,00	21,24
трави багаторічні	84,00	32,43
Культури сільськогосподарські	259,00	100,00

Під урожай нового року було засіяно 259 га землі, у т.ч. 110 га під зерновими культурами, 3 га під люпином, 10 під га соєю, 55 га зайняті кормовою кукурудзою на силос, а 84 га багаторічними травами. Із зернових культур господарство вирощує жито, пшеницю, тритикале, овес, гречку, просо. Насіння в ПСГ використовується як власне, так і закупне.

У сільськогосподарській діяльності визначальним засобом виробництва є земля, адже вона виступає одночасно і засобом, і предметом праці. Від ефективності використання землі залежать фінансові результати господарської діяльності. Земельні ділянки відзначаються різною якістю та продуктивністю, які при грамотному використанні можна поліпшувати. Саме тому підприємство повинно бути не тільки забезпечене придатними для землеробства земельними ресурсами, але й раціонально використовувати їх для ведення агровиробництва.

У процесі сільськогосподарського виробництва за рахунок власних сил і засобів відтворюється значна частина необхідних для наступного використання засобів виробництва. Одержана в поточному періоді сільськогосподарська продукція може в подальшому бути використана для вирощування або посіву. Тому, частина власної продукції залишається на підприємстві як сировина для

потреб виробництва іншої продукції і свою вартість вона переносить на вартість майбутнього продукту, що зумовлює значну специфіку обліку витрат і калькулювання (собівартість певного виду продукції залежить від собівартості іншого) [18].

Особливості обліку ПСГП «ПРОМІНЬ», визначальним чином пов'язані з обліком засобів виробництва, витрат і готової продукції:

Головним засобом виробництва в ПСГП «ПРОМІНЬ» є земля; вона не зношується і амортизація на неї не нараховується.

Окремі земельні ділянки є територіально віддаленими, тому виробництво здійснюється на великих площах з переміщенням сільськогосподарських машин і механізмів на деяку відстань, що спричиняє значні транспортно-експлуатаційні витрати.

Особливість агротехнології передбачає вплив природних умов (температурного режиму повітря і ґрунту, кількості опадів, сонячного світла, тривалості світлового дня тощо), що зумовлює сезонність сільськогосподарського виробництва і значну тривалість операційного циклу, тому витрати на виробництво визначаються, як правило, один раз на рік, що відрізняє агровиробництво від інших галузей.

Тривалість виробничих циклів (яка охоплює період, що відноситься до різних календарних років) визначає необхідність розмежування витрат за виробничими циклами, які не збігаються з календарним періодом – витрати попереднього років були здійснені під урожай поточного року, а витрати, понесені у поточному році, - під урожай майбутніх років тощо.

Розмежований облік витрат ведеться за видами культур, за виробничими підрозділами тощо. Однак, від певного виду біологічного активу можуть бути отримані додаткові (побічні) біологічні активи та/або декілька видів сільськогосподарської продукції, що відповідно ускладнює розмежування витрат та визначення собівартості сільськогосподарської продукції.

Готова продукція в багатьох підгалузях сільського господарства, особливо в рослинництві, отримується водночас в період дозрівання рослин, що

висуває суворі вимоги до організації обліку та контролю виходу продукції, її збереження, переробки та реалізації.

Значна частина сільськогосподарської продукції використовується для власних потреб (насіння, приплід тощо), що вимагає чіткого відображення в обліку руху продукції на всіх стадіях внутрішнього господарського обороту [35].

Суттєвий вплив природних умов на виробничий процес зумовлює той факт, що одержаний вихід готової продукції далеко не завжди залежить від витрат на її виробництво.

Більше того, в окремих випадках природні явища та катаклізми (повені, зсуви ґрунту, град, посухи, заморозки, шкідники рослин, буревії, пожежі тощо) можуть спричинити непоправну шкоду або призвести до повної втрати врожаю, чим завдаються серйозні збитки. Саме тому діяльність в агропромисловій сфері здійснюється в режимі високих ризиків.

Певною мірою захиститися від наслідків непередбачуваних подій сільгоспвиробники можуть завдяки страхуванню врожаю сільськогосподарських культур та посівів. Існують також страхові програми захисту доходів товаровиробника, які компенсують його втрати у разі зниження цін на продукцію. Однак, участь у програмах страхування господарства також потребує деяких додаткових витрат, а тому ще не стала всезагальною практикою (рівень агрострахування становить менше 10%) .

Процес виробництва продукції складається з робочого періоду, і періоду, протягом якого предмети праці перебувають під впливом сил природи. Таким чином робочий період є коротшим за час виробництва, а невідповідність між ними і призводить до дискретності у використанні засобів виробництва [35].

Потреба у грошових коштах теж розподіляється нерівномірно: у робочий період їх потрібно значно більше, ніж під час інших стадій процесу виробництва. Сезонність аграрного виробництва зумовлює те, що в ПСПП «ПРОМІНЬ» повинні за короткі проміжки часу (посівна кампанія, жнива, осінні польові роботи) акумулювати значні обсяги грошових ресурсів на придбання

посівного матеріалу, добрив, засобів захисту рослин, палива, запасних та розхідних матеріалів.

У спеціальній літературі саме сезонний характер сільськогосподарського виробництва визначено як ключовий фактор, що зумовлює особливості кредитування аграрних підприємств [35].

Як бачимо з показників, наведених у таблиці 2.1., підприємство належить до суб'єктів малого бізнесу, а саме є малим підприємством, оскільки відповідно до Закону № 2164-VIII до таких відносять: «...підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв:

- балансова вартість активів до 4 млн. євро;
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 млн. євро;
- середня кількість працівників до 50 осіб» [24].

Водночас згідно ст. 55 Господарського Кодексу України: «суб'єктами малого підприємництва є юридичні особи-суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ» [14].

Як бачимо, відносно підприємства, як малого, виконується вимоги обох нормативних актів. Цим зумовлюється особливість побудови системи обліку та формат фінансової звітності досліджуваного підприємства, що буде нами розглянуто у наступних питаннях роботи.

2.2. Особливості організації і методики обліку суб'єкта малого підприємництва

Малі та мікропідприємства здійснюють облік згідно з єдиними методологічними засадами та правилами, встановленими Законом № 996-XIV [42] та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку [33].

Питання організації обліку та звітності на малому підприємстві вирішується відповідно до установчих документів власником або керівником підприємства, який несе відповідальність за дотримання законодавства при виконанні господарських операцій.

Керівник малого підприємства залежно від обсягу облікової роботи може:

- здійснювати облік самостійно;
- ввести посаду бухгалтера до штатного розпису підприємства;
- організувати бухгалтерію під керівництвом головного бухгалтера;
- передати ведення бухгалтерського обліку іншій стороні, яка надає облікові послуги на засадах аутсорсингу.

«З урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних підприємство самостійно визначає облікову політику, форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них» [42].

Для забезпечення належного порядку складання звітності на підприємстві розробляють і приймають Положення про облікову політику. У зазначеному положенні підприємство повинно визначити, або класифікувати свій статус за розміром (мале чи мікропідприємство), зазначити за яким Планом рахунків (загальним чи спрощеним), у якій формі здійснюється узагальнення інформації на реєстрах бухгалтерського обліку (проста, спрощена) і який метод обліку воно використовує (з використанням подвійного запису або без його використання), а також відповідно до якого стандарту воно формує формат своєї фінансової звітності (МСФЗ, ПСБО 1, ПСБО 25 (а в його межах «-м» чи «-мс»)).

Відправною точкою обліку є суцільне документування господарських операцій з використанням первинних документів. Як зазначено у ч. II Закону № 996-XIV: «Усі первинні документи повинні мати такі обов'язкові реквізити: назву підприємства, установи, від імені яких складено документ, назву документа (форми), дату і місце складання, зміст, обсяг та одиницю виміру господарської операції, посади осіб, відповідальних за здійснення

господарської операції і правильність її оформлення, особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції» [52].

У Положенні № 88 визначено порядок документування – а саме: ... створення, прийняття, відображення в бухгалтерському обліку, а також належного зберігання первинних документів, облікових регістрів і бухгалтерської звітності» [60].

Наступними питаннями організації обліку є спосіб реєстрації відомостей, які відображені в первинних облікових документах, у регістрах бухгалтерського обліку а також порядок складання фінансової звітності та використання облікових даних для одержання іншої необхідної інформації.

Пилявець В.М. зазначає, що: «Основними реєстрами для формування звітних показників, а іноді безпосередньо формами звітності для управління слугують виробничі журнали, книги записів покупок, продажу та інших господарських операції, звіти про виробничу та відпущену продукцію, товари та послуги, виробничі запаси, спеціалізовані форми звітності» [40, с. 126].

На нашу думку, використання традиційної системи обліку та звітності малими підприємства з невеликою кількістю господарських операцій є не доцільним.

Для полегшення обліку на малих підприємствах наказом Міністерства фінансів України № 186 було затверджено спрощений План рахунків бухгалтерського обліку [63]. Від тоді малі підприємства самостійно на власний розсуд приймають рішення про те, яким Планом рахунків їм слід користуватись: загальним чи спрощеним. Відмінність спрощеного План рахунків у тому, що він є скороченим переліком рахунків, тобто передбачає об'єднання декількох рахунків загального плану рахунків в один.

Скічко О. зазначає: «Особливість спрощеного Плану рахунків полягає в тому, що:

- облік товарів ведеться на рахунку 26 «Готова продукція»;

- облік доходів від реалізації, інших операційних, звичайних і надзвичайних доходів здійснюється на рахунку 70 «Доходи»;
- всі витрати операційної діяльності обліковуються на однойменному рахунку 84;
- неопераційні витрати звичайної діяльності та надзвичайні витрати відображаються на рахунку 85 «Інші витрати»» [69].

При застосуванні простої форми бухгалтерського обліку, а її обирають з малі підприємства з незначною кількістю господарських операцій використовують Журнал обліку господарських операцій. Відповідно до Методичних рекомендацій № 422: «В Журналі ... записи здійснюються на підставі первинних та зведених облікових документів, відомостей нарахування заробітної плати і амортизації тощо з відображенням суми операції на рахунках бухгалтерського обліку» [49]. «Поряд з цим для аналітичного обліку розрахунків з оплати праці, з дебіторами і кредиторами малі підприємства застосовують Відомість 3-м, підсумкові дані якої заносяться до Журналу обліку господарських операцій» [49].

«При використанні спрощеної форми обліку узагальнення інформації про господарські операції здійснюється у таких регістрах обліку:

Відомість 1-м «Облік готівки»;

Відомість 2-м «Облік запасів»;

Відомість 3-м «Облік розрахунків, у тому числі з оплати праці»;

Відомість 4-м «Облік необоротних активів та амортизації (зносу)» а також «Облік капітальних і фінансових інвестицій та інших необоротних активів»;

Відомість 5-м «Облік витрат, доходів і фінансових результатів», а також на розвороті «Облік власного капіталу, витрат майбутніх періодів, забезпечень майбутніх витрат і платежів»;

Оборотно-сальдова відомість»» [2, с.42].

Залишки коштів за відомостями повинні бути зіставленні з даними первинних та зведених документів, на підставі яких були зроблені облікові записи (наприклад, звіт касира, банківські виписки тощо).

Суб'єкти малого підприємництва-юридичні особи, які мають право ведення спрощеного обліку доходів і витрат, зокрема відповідають критеріям, що визначені п. 154.6 статті 154 розділу III Податкового кодексу, ведення регістрів бухгалтерського обліку здійснюють у відповідності до Методичних рекомендацій №720, згідно з якими: «Систематизація господарських операцій здійснюється в таких журналах обліку господарських операцій :

Журнал 1-мс обліку активів;

Журнал 2-мс обліку капіталу і зобов'язань;

Журнал 3-мс обліку доходів;

Журнал 4-мс обліку витрат.

Інформація про господарські операції з Журналів 1-мс і 2-мс використовується для складання Балансу (форма N 1-мс), а з Журналів 3-мс і 4-мс - Звіту про фінансові результати (форма N 2-мс) Спрощеного фінансового звіту» [48].

На ПСГП «ПРОМІНЬ» облікові функції здійснюють два бухгалтери, з них, один – головний. На фермі також працює обліковець, який займається документуванням первинної облікової інформації. Працівники бухгалтерії здійснюють облік з використанням комп'ютерної техніки, яка під'єднана на мережі Інтернет, іншої необхідної оргтехніки, а також спеціалізованих програмних продуктів.

Для відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку тут застосовується спрощений План рахунків бухгалтерського обліку без використання подвійного запису. Для обліку витрат на підприємстві використовують рахунки 9 класу «Витрати діяльності» з відкриттям рахунків класу 8 «Витрати за елементами». При цьому щомісячно здійснюють списання сум в частині прямих і виробничих накладних витрат до дебету рахунку 23 «Виробництво» та у кінці року в частині адміністративних витрат, витрат на

збут, інших операційних витрат до дебету рахунка 79 «Фінансові результати».

На підставі первинних документів щодо руху готової продукції (виготовлення, передача до місця зберігання, відпуск на сторону, реалізація), на підприємстві здійснюється кількісний (оперативний) облік виробленої, відпущеної, а також наявного залишку готової продукції за місцями її зберігання (центрами відповідальності).

Величина залишку готової продукції, яка встановлюється за даними кількісного (оперативного) обліку до дати балансу, оцінюється за справедливою вартістю (ціною реалізації без непрямих податків, витрат на збут, та з врахуванням розрахункової суми прибутку для цього конкретного виду готової продукції).

Встановлена за такою методикою сума залишку готової продукції відображається у звітному місяці за дебетом рахунка 26 «Готова продукція» і кредитом рахунка 79 «Фінансові результати».

З метою накопичення інформації за видами господарських операцій як регістри бухгалтерського обліку використовуються журнали обліку [59].

Досліджуване підприємство є платником єдиного податку четвертої групи і платником податку на додану вартість. Щодо нього застосовується спрощена система оподаткування.

2.3. Актуальні аспекти формування звітності малого сільськогосподарського підприємства

Обліковий цикл обробки даних завершується підготовкою і складанням бухгалтерської звітності. Бухгалтерська служба підприємства «...формує інформацію одночасно у системах бухгалтерського, фінансового, податкового, управлінського (внутрішньогосподарського) та статистичного обліку» [42]. Інформаційною базою для складання звітності підприємства є інформація

синтетичного та аналітичного обліку, матеріали спеціальних спостережень тощо.

Одним із важливих моментів організації бухгалтерського обліку, який необхідно висвітлити в Положенні про облікову політику підприємства, є склад його звітності (фінансової, нефінансової, податкової, спеціальної (щодо державного соціального страхування), статистичної, внутрішньої тощо); перелік звітних форм; порядок затвердження та подання звітності; терміни її подання; відповідальних за подання звітності осіб тощо. Це може мати вигляд такої таблиці (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Перелік звітності підприємства _____

Вид звітності	Форма звітності	Порядок затвердження і подання	Терміни подання	Відповідальна особа

Згідно ПСБО 25 «Спрощена фінансова звітність» «встановлюється форма:

- фінансового звіту малого підприємства, що складається з Балансу (форма № 1-м) та Звіту про фінансові результати (форма № 2-м);
- фінансового звіту мікропідприємства, що складається з Балансу (форма №1-мс) та Звіту про фінансові результати (форма №2-мс)» [56].

Задля визначення формату подання підприємством його фінансової звітності необхідна відповідність виконанню не менше двох із трьох перерахованих критеріїв, що наведені у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Категорії підприємств для визначення формату подання фінансової звітності*

Категорія підприємства	Критерії відповідності		
	Балансова вартість активів, євро	Чистий дохід від реалізації продукції, євро	Середня кількість працівників
Мікропідприємство	до 350 тис.	до 700 тис.	до 10 осіб
Мале підприємство	до 4 млн	до 8 млн.	до 50 осіб
Середнє підприємство	до 20 млн.	до 40 млн.	до 250 осіб
Велике підприємство	понад 20 млн.	понад 40 млн.	понад 250 осіб

* складено відповідно до норм Закону України Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні.

Якщо за показниками першої фінансової звітності підприємство потрапляє до категорії малих, то воно звітує за формами № 1-м, № 2-м, а якщо за критеріями, які зазначені нами це є мікропідприємство, тоді йому слід заповнювати форми № 1-мс та № 2-мс.

Перекласифікація підприємства (зміна групи) здійснюється у разі якщо протягом двох років поспіль не виконуються критерії за розміром. У разі наявності причини для зміни статусу підприємства, це необхідно закріпити наказом про зміни в обліковій політиці.

Малі і мікропідприємства можуть приймати рішення та звітувати за загальними формами за НП(С)БО 1 (адже для них є можливість такого вибору). Якщо за результатами вже першого року роботи підприємство є середнім чи великим, то для нього діють загальні форми звітування за НП(С)БО 1.

Спільні та відмінні риси зазначених звітних форм подано в Додатку В.

Баланс (ф. №1-м) має деяку відмінність від Балансу (ф. №1) за рахунок скорочення кількості статей. Це пояснюється тим, що його було пристосовано під особливості спрощеного плану рахунків. Тому він має менше позицій, а показники за ними є більш узагальненими. Однак, коди рядків при цьому зберігаються.

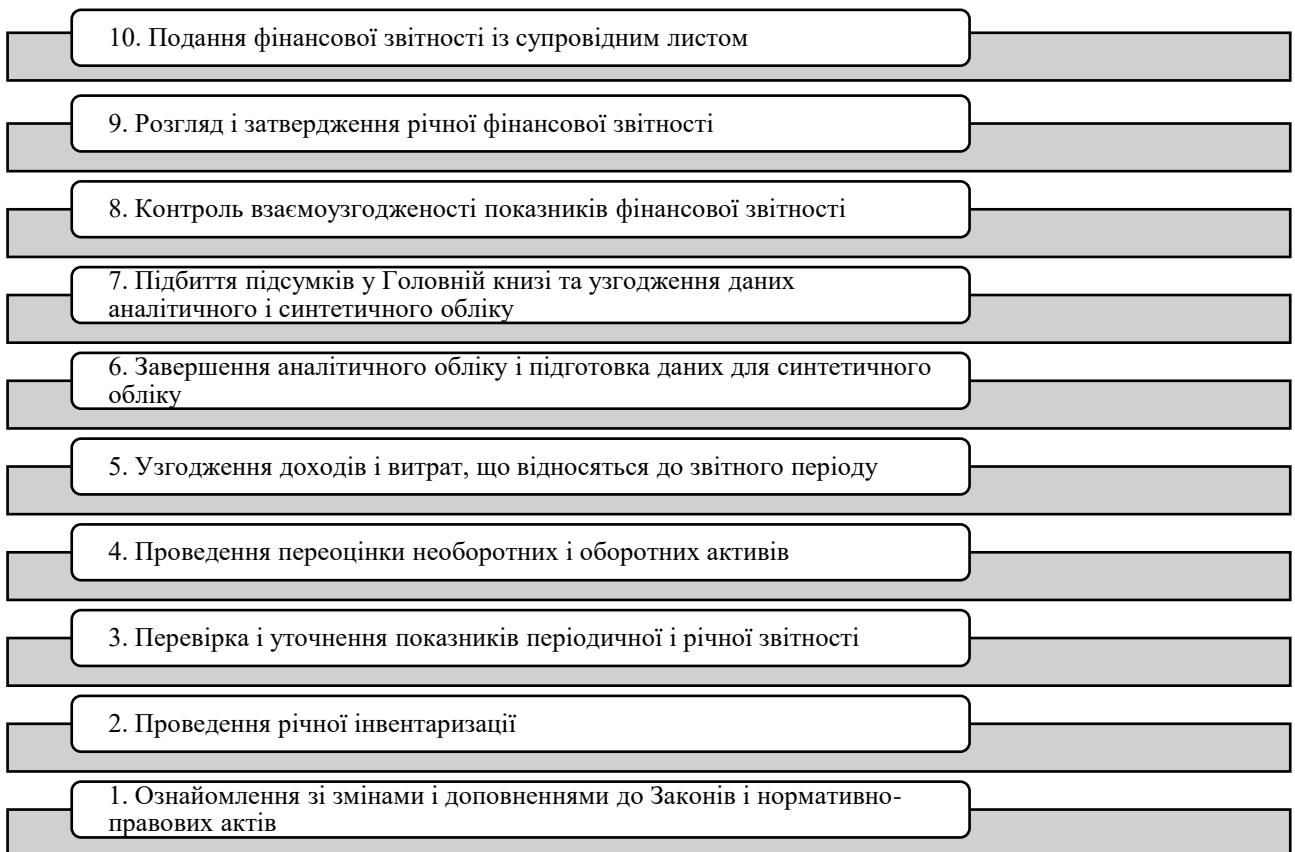
На відміну від Звіту про фінансові результати за ф. №2, у звіті малого підприємства ф. № 2-м, має місце тільки один розділ. Такий звіт передбачає об'єднання двох розділів звіту в один і полягає у дещо відмінному підході до формування даних про доходи і витрати.

Так, зокрема, у звіті спочатку наводяться дані про доходи від реалізації продукції, а вже потім інформація про інші доходи і розраховується загальна сума чистих доходів певного звітного періоду. Додатково висвітлюється інформація про витрати та особливості коригування суми чистого фінансового результату на зміну залишків незавершеного виробництва та готової продукції.

Заслуговує на увагу порівняння Балансу та Звіту про фінансові результати, які передбачені Фінансовою звітністю малого підприємства та Фінансовою звітністю мікропідприємства (Додаток В).

При порівнянні цих форм з'ясується, що на відміну від Балансу за формами № 1 і №1-м, у Балансі за формою № 1-мс є тільки 2 розділи в активі та 3 розділи у пасиві. Тоді як за своєю структурою Звіт про фінансові результати форми № 1-м та 1-мс є між собою схожими.

Послідовність підготовки, складання і подання фінансової звітності на підприємстві є багатоетапним процесом, який схематично зображено на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Послідовність підготовки, формування і подання фінансової звітності.

Важливим моментом підготовки до формування річного звіту є закриття операційних, збірно-розподільчих та інших рахунків і субрахунків з обліку витрат і доходів, яке здійснюється в кінці року.

Процедура закриття рахунків включає передбачає такі дії:

1. Списання собівартості готової продукції;
2. Закриття рахунків доходів і витрат діяльності;
3. Закриття рахунку 79 «Фінансові результати», визначення чистого прибутку (збитку).

Згідно з Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, № 879: «Перед складанням річної звітності підприємство обов'язково проводить повну інвентаризацію господарських засобів, їх джерел, стану розрахунків з дебіторами і кредиторами Суми статей балансу за розрахунками з фінансовими, податковими органами повинні бути погоджені з ними і відрегульовані» [60].

Повну інвентаризацію слід проводити у терміни, що максимально наближені до складання річного звіту (у період з 1 жовтня по 31 грудня).

Необхідною умовою підготовки до складання річної фінансової звітності є перевірка відповідності даних бухгалтерського обліку інформації, що відображена у первинних облікових документах. При цьому слід пересвідчитись, що дані всіх наявних первинних документів відображені в системі обліку. Також до моменту складання звітності слід відновити втрачені первинні облікові документи. Всі опрацьовані бухгалтерією первинні документи перед складанням звітності перевіряють на їх відповідність затвердженим формам. Форми документів, що не є попередньо затвердженими, повинні бути затверджені наказом про облікову політику.

Формат балансу за ф. 1-м, що характеризує на звітну дату стан майна, боргових прав підприємства та джерел їх формування, є традиційний і містить 3 розділи в активі і 4 розділи у пасиві, однак, перелік статей скорочений. Алгоритм формування Балансу малого підприємства за ф. 1-м при використанні спрощеного Плану рахунків викладено у додатку Г.

Звіт про фінансові результати за ф. 2-м характеризує доходи, витрати та прибутки (збитки) і містить лише 1 розділ за скороченим переліком статей [56]. На відміну від повноформатного звіту, у скороченому звіті відсутні показники «Валовий прибуток (збиток)», «Фінансовий результат від операційної діяльності», а також визначено дещо відмінний порядок групування статей доходів і витрат. Алгоритм формування Звіту про фінансовий стан малого підприємства за ф. 2-м при використанні спрощеного Плану рахунків наведено у додатку Г.

Грошовим вимірником фінансової звітності малого є тис. грн, з одним десятковим знаком. У ст. 13 Закону № 996-XIV сказано: «Звітним періодом складання фінансової звітності підприємства є календарний рік» [42].

Відповідно до п. 46.2 Податкового кодексу України: «фінансова звітність є невід'ємною частиною декларації з податку на прибуток, яка може подаватися як поквартально, так і раз на рік» [41]. У разі неподання фінансової звітності разом з податковою декларацією на прибуток підприємства до органу Державної податкової служби України, податкові служби можуть відмовити у прийнятті такої декларації.

Виробники сільськогосподарської продукції можуть обрати особливий звітний період. Відповідно до п.п. 137.4.1 Податкового кодексу України це «може бути річний податковий період, який починається з 1 липня минулого року і закінчується 30 червня поточного звітного року» [41]. У такому випадку вони повинні скласти та подати фінансовий звіт за перше півріччя попереднього звітного року, за попередній звітний рік і за перше півріччя поточного звітного року з відповідною податковою декларацією.

Для платників єдиного податку граничний термін подання фінансової звітності до органів Державної статистики не пізніше 01 березня, а до органів Державної податкової служби України вони фінансову звітність не подають.

Мікро- та малі підприємства звільнені від оприлюднення фінансової звітності та її обов'язкового аудиту.

Досліджуване підприємство звітує у ДПС формою податкової звітності «Податкова декларація платника єдиного податку четвертої групи».

Разом з податковою декларацією підприємство подає фінансову звітність малого підприємства, яку формує за спрощеною формою 2-м відповідності до вимог П(С)БО 25 у складі Балансу і Звіту про фінансові результати.

До органів Державної статистики господарство подає таку звітність:

- Фінансову звітність малого підприємства за формою 2-м (річну);
- Звіт з праці (річну і квартальну);

- Звіт про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції (річну);
- Звіт про посівні площі під урожай ____ року;
- Звіт про основні економічні показники роботи сільгоспідприємств (річну);
- Звіт про виробництво продукції тваринництва, кількість сільськогосподарських тварин і забезпеченість їх кормами (річну);
- Звіт про реалізацію продукції сільського господарства (річну);
- Звіт про площі та валові збори сільськогосподарських культур, плодів, ягід і винограду (річну).

До органів Пенсійного фонду України ПСГП «ПРОМІНЬ» щомісячно не подає «Звіт про суми нарахованої заробітної плати застрахованих осіб та суми нарахованих внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Висновки до розділу II

1. Приватне сільськогосподарське підприємство «ПРОМІНЬ» здійснює господарську діяльність у сфері тваринництва (розведення великої рогатої худоби молочних порід) та рослинництва (вирощування зернових і зернобобових рослин) на орендованих землях у Дубровицькому районі Рівненській області.

2. За всіма критеріями щодо масштабів діяльності досліджуване підприємство належить до категорії «мале підприємство», є платником єдиного податку четвертої групи і платником податку на додану вартість. Щодо нього застосовується спрощена система оподаткування.

3. Облікові функції на підприємстві здійснюють 2 бухгалтери і один обліковець. Організація обліку здійснюється у відповідності до розробленого Положення про облікову політику. В обліковому процесі послуговуються спрощеним Планом рахунків бухгалтерського обліку без застосування

подвійного запису. Як реєстри для накопичення інформації підприємство використовуються журнали.

4. Фінансову звітність підприємство формує у скороченому форматі відповідно до норм НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». Такий формат фінансового звіту передбачає заповнення Балансу малого підприємства (ф. 1-м) і Звіту про фінансові результати малого підприємства (ф. 2-м). Фінансовий звіт складається в тисячах грн. з одним десятковим знаком і подається один раз на рік до органів державної статистики.

5. Формат балансу підприємства, що характеризує стан майна, боргових прав та джерел їх формування на звітну дату, традиційний і містить 3 розділи в активі і 4 розділи у пасиві, однак, перелік статей скорочений.

6. Звіт про фінансові результати, що характеризує доходи, витрати та прибутки (збитки), містить лише 1 розділ за скороченим переліком статей. Порядок визначення фінансового результату у цьому звіті суттєво відрізняється від «повноформатного» Звіту про фінансові результати.

7. ПСГП «ПРОМІНЬ» складає і подає спеціальну, податкову та статистичну звітність за призначенням.

8. Сформована і завірена за допомогою електронного цифрового підпису звітність подається за допомогою «єдиного вікна подання електронної звітності».

РОЗДІЛ III.

АНАЛІЗ ЗВІТНОСТІ ПСГП «ПРОМІНЬ» ТА ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Аналіз фінансового стану підприємства за даними звітності

Як зазначалося нами у Розділі I, основне призначення обліку, а за його результатами, і звітності підприємства, полягає в інформуванні користувачів про діяльність підприємства за певний період для наступного етапу - її аналізу [86].

У подальшому здійснимо аналіз змісту показників сформованої фінансової звітності ПСГП «ПРОМІНЬ» за 2019 – 2020 рр. з використанням традиційних прийомів фінансового аналізу, зображених на рисунку 3.1.

Рис. 3.1. Прийоми фінансового аналізу.

Для аналізу скористаємося даними фінансових звітів за формою 1-м, 2-м в частині Балансу, наведених у додатку Д (Фінансовий звіт ПСГП «ПРОМІНЬ» за 2019 р.) та у додатку Е (Фінансовий звіт ПСГП «ПРОМІНЬ» за 2020 р.).

У процесі аналізу з'ясуємо, які зміни відбулися у фінансовому стані господарства протягом звітного періоду і які причини та фактори зумовили ці зміни. Для цього здійснимо загальну оцінку стану майна та боргових прав підприємства, а також джерел їх формування, розрахуємо показники фінансової стійкості, ділової активності та платоспроможності господарства та їх динаміку [86, с. 50].

Як правило, аналіз фінансового стану розпочинають із загальної оцінки

стану майна та боргових прав підприємства за звітний період [74, с.77]. Скористаємося таблицею 3.1., в якій здійснимо вертикальний і горизонтальний аналіз показників, відображених в активі Балансу підприємства за 2020 рік.

Таблиця 3.1.

Майно та боргові права ПСГП «ПРОМІНЬ» у 2020 р.

(тис. грн.)

Групи активів	На початок року	На кінець року	Відхилення	Темп зміни, %
1. Необоротні активи	4 633,1	5 128,1	495,0	110,68
у % до обсягу майна і боргових прав	45,76	47,41	1,65	101,65
1.1. Основні засоби	2 741,8	3 020,1	278,3	110,15
у % до необоротних активів	59,18	58,89	-0,29	99,51
1.2. Довгострокові біологічні активи	1 891,3	2 108,0	216,7	111,46
у % до необоротних активів	40,82	41,11	0,29	100,71
2. Оборотні активи	5 491,2	5 687,7	196,5	103,57
у % до обсягу майна	54,24	52,59	-1,65	96,96
2.1. Запаси	2 438,3	2 603,2	164,9	106,76
у % до оборотних активів	44,40	45,77	1,37	103,09
2.2. Поточні біологічні активи	1 804,0	2 534,6	730,6	140,50
у % до оборотних активів	32,85	44,56	11,71	135,64
2.3. Засоби в розрахунках	112,7	58,8	-53,9	52,17
у % до оборотних активів	2,05	1,03	-1,02	50,24
2.4. Грошові кошти та їх еквіваленти	755,9	41,8	-417,1	5,53
у % до оборотних активів	13,77	0,73	-13,04	5,30
2.5. Витрати майбутніх періодів	380,3	449,3	69	118,14
у % до оборотних активів	6,93	7,90	0,97	114,00
3. Всього майна та боргових прав	10 124,3	10 815,8	691,5	106,23

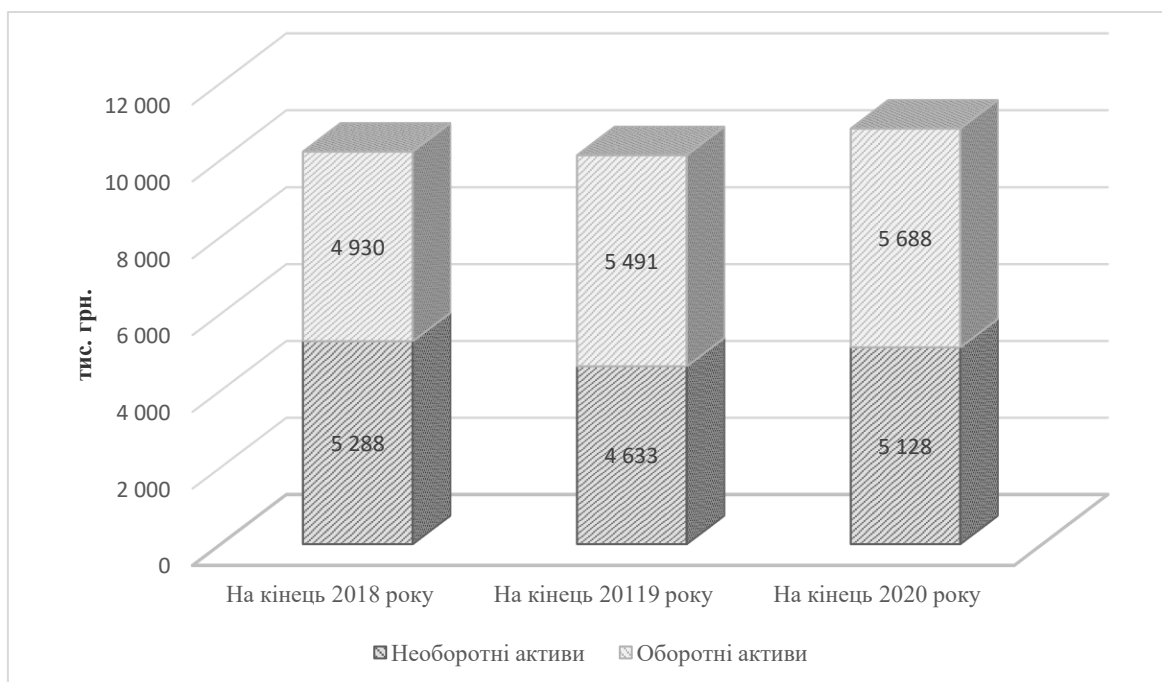
З даних таблиці 3.1. випливає, що за аналізований період загальна вартість майна та боргових прав підприємства зросла на 691,5 тис. грн., або на 6,23, що свідчить про зростання здатності підприємства до відтворення діяльності. При цьому зростали як необоротні активи (на 495 тис., або на 10,68%), так і оборотні (на 196,5, або на 3,57%), внаслідок чого частка необоротних активів у їх сукупній вартості зросла на 1,65%.

У рамках необоротних активів відбулося зростання як основних засобів (на 278,3 тис. грн, або на 10,15%), так і довгострокових біологічних активів (на 216,7 тис. грн., або на 11,46%), внаслідок чого частка останніх у необоротних

активів зросла на 0,29%.

В складі оборотних активів найбільш значимими позиціями є запаси, вартість яких за період зросла на 164,9 тис. грн., або на 6,76% та поточні біологічні активи, які збільшилися на 730,6 тис. грн., або на 40,5%, за рахунок чого їхня частка у вартості оборотних активів на кінець року зросла на 11,71%.

На рисунку 3.2. зобразимо динаміку сукупних активів господарства протягом 2018-2020 рр.

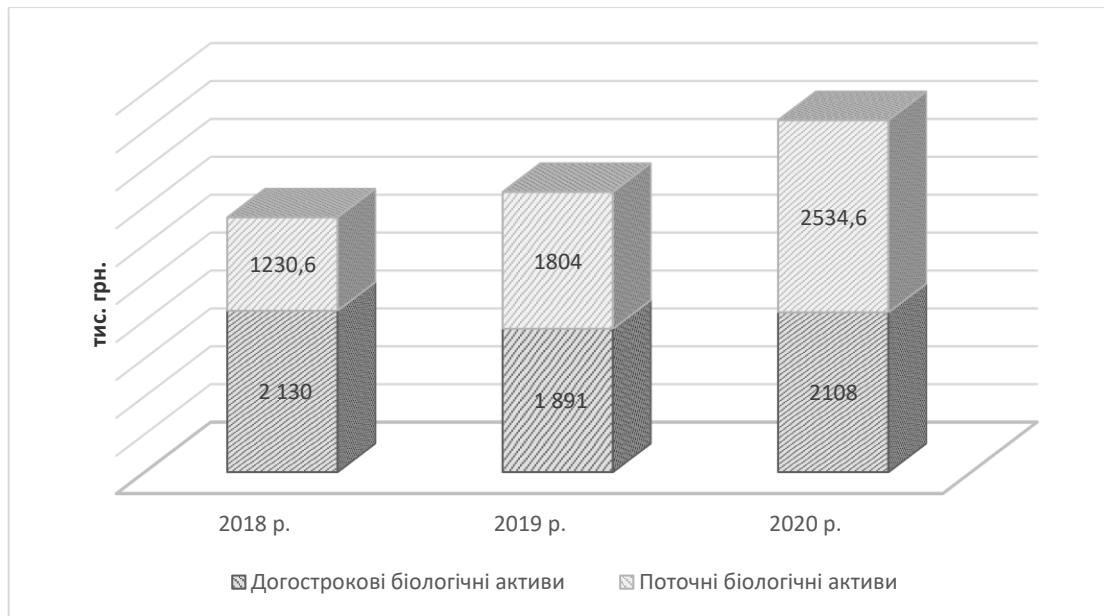

Рис. 3.2. Сукупні активи ПСГП «ПРОМІНЬ» у 2018 – 2020 рр.

Обсяг сукупних активів протягом досліджуваного періоду змінився несуттєво, а от у їх структурі зросла частка оборотних активів, що повинно позитивним чином позначитися на оборотності капіталу.

У 2020 році констатуємо також зростання суми і частки профільних для господарства біологічних активів (сукупно довгострокових і поточних) у підсумку до балансу. Так, на початок року їх сума становила 3 695,3 тис. грн., частка - 36,50%, а на кінець року відповідно – 4 642,6 тис. грн. і 42,92%, що заслуговує на схвальну оцінку.

Динаміку структури біологічних активів продемонстровано на рисунку 3.3.

Рис. 3.3 Біологічні активи за видами станом на кінець року у 2018-2020 рр.

За даними пасиву Балансу проаналізуємо джерела формування майна та боргових прав господарства у 2020 році у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2.

Джерела формування майна та боргових прав ПСГП «ПРОМІНЬ» у 2020 р.

(тис. грн.)

Групи пасивів	На початок року	На кінець року	Відхилення	Темп зміни, %
1. Власний капітал	9 706,4	10 518,3	811,9	108,36
<i>у % до обсягу джерел засобів</i>	<i>95,87</i>	<i>97,25</i>	<i>1,38</i>	<i>101,44</i>
1.1. Зареєстрований капітал	156,3	156,3	-	-
<i>у % до власного капіталу</i>	<i>1,61</i>	<i>1,49</i>	<i>-0,12</i>	<i>92,55</i>
1.2. Додатковий капітал	9 080,2	9 749,1	668,9	107,37
<i>у % до власного капіталу</i>	<i>93,55</i>	<i>92,69</i>	<i>-0,86</i>	<i>99,08</i>
1.3. Резервний капітал	108,2	102,9	-5,3	95,10
<i>у % до власного капіталу</i>	<i>1,11</i>	<i>0,01</i>	<i>-1,1</i>	<i>90,09</i>
1.4. Нерозподілений прибуток	361,7	510,0	148,3	141,00
<i>у % до власного капіталу</i>	<i>3,73</i>	<i>4,85</i>	<i>1,12</i>	<i>130,02</i>
2. Сторонні джерела	417,9	297,5	-120,4	71,19
<i>у % до обсягу джерел засобів</i>	<i>4,13</i>	<i>2,75</i>	<i>-1,38</i>	<i>66,59</i>
2.1 Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	46,0	46,0	-	-
<i>у % до обсягу сторонніх джерел</i>	<i>11,01</i>	<i>15,46</i>	<i>4,45</i>	<i>140,42</i>
2.2. Поточні зобов'язання	371,9	251,5	-120,4	32,37
<i>у % до обсягу сторонніх джерел</i>	<i>88,99</i>	<i>84,54</i>	<i>-4,45</i>	<i>95,00</i>
3. Усього джерел засобів, тис. грн.	10 124,3	10 815,8	691,5	106,23

З даних аналітичної таблиці 3.2. випливає, що загальний обсяг фінансових джерел зріс на 691,5 тис. грн., або на 6,23%, що є позитивним. У загальній структурі джерел власний капітал є визначальним (понад 95%). За аналізований період його сума зростає на 811,9 тис. грн, або на 8,36%.

Загальний обсяг сторонніх джерел протягом року скоротився на 120,4 тис. грн., або на 28,81%. А їх частка на кінець року становить 2,75%. Обсяг довгострокових зобов'язань підприємства не змінився, а поточні зобов'язання скоротилися на 120,4 тис. грн., або 32,37%. Це означає високий зростаючий рівень фінансової незалежності підприємства.

У таблиці 3.3. за даними балансу визначимо в динаміці такі показники фінансової стійкості:

- коефіцієнт автономії як співвідношення власного капіталу і всіх задіяних підприємством фінансових ресурсів;
- коефіцієнт координації сторонніх і власних джерел формування майна і боргових прав;
- коефіцієнт довгострокового залучення як співвідношення довгострокових зобов'язань до власного капіталу + довгострокових зобов'язань;
- робочий капітал (чисті оборотні активи) як різницю між поточними активами і поточними пасивами;
- коефіцієнт маневрування власного капіталу як співвідношення робочого капіталу до власного капіталу;
- коефіцієнт забезпеченості матеріальних активів робочим капіталом як частка ділення робочого капіталу на оборотні матеріальні активи підприємства;
- коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом, як частка від ділення робочого капіталу на оборотні активи підприємства [45].

Результати проведених у таблиці 3.3. розрахунків свідчать про зміцнення фінансової стійкості підприємства. Так, зростає його фінансова незалежність, поліпшується забезпеченість його активів робочим капіталом.

Дуже незначно знизився ступінь мобільності власного капіталу, тобто частка робочого капіталу у власному капіталі, однак рівень мобільності власного капіталу все ще залишається достатньо високим, адже понад 50% власного капіталу підприємства спрямовується на покриття потреби підприємства в оборотних активах.

Таблиця 3.3.

Фінансова стійкість ПСГП «ПРОМІНЬ» у 2020 р.

Показники	На початок року	На кінець року	Динаміка +/-
Коефіцієнт незалежності (автономії)	0,9587	0,9725	0,0138
Коефіцієнт співвідношення стороннього і власного капіталу	0,0431	0,0283	-0,0148
Коефіцієнт довгострокового залучення стороннього капіталу	0,0047	0,0044	- 0,0003
Робочий капітал	5119,3	5390,2	270,9
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,5274	0,5125	-0,0149
Коефіцієнт забезпеченості матеріальних запасів робочим капіталом	1,2068	1,4091	0,2023
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	0,9323	0,9473	0,0150

Наступним кроком проаналізуємо динаміку ділової активності [86, с. 79] і виявимо її вплив на зміну фінансову стійкість підприємства (таблиця 3.4.).

Таблиця 3.4.

Ефективність використання активів ПСГП «ПРОМІНЬ» у 2019 – 2020 рр.

(тис. грн.)

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення
1. Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	4 848,4	6 002,4	1 154,0
2. Одноденна реалізація, грн.	13 467,8	16 673,3	3 205,5
3. Середній обсяг активів підприємства, тис. грн.	10 170,9	10 470,1	299,2
4. Середній обсяг оборотних активів, тис. грн.	5 210,6	5 589,5	378,9
5. Частка оборотних активів у загальній сумі активів, коеф.	0,5122	0,5339	0,0217
6. Коефіцієнт оборотності сукупних активів, разів	0,4767	0,5733	0,0966
7. Коефіцієнт оборотності оборотних активів, разів	0,9305	1,0739	0,1434
8. Тривалість обороту сукупних активів, дні	755,2	628,0	-127,2
9. Тривалість обороту оборотних активів, дні	386,9	335,2	-51,7
10. Сума умовно вивільнених (-) (залучених (+)) з обороту коштів внаслідок прискорення (сповільнення) обороту, тис. грн.	x	x	- 862,0

Дані таблиці 3.4. дозволяють стверджувати, що ділова активність підприємства в досліджуваному періоді позбавилася. Оборотність активів

зросла на 0,0966 разів як за рахунок зростання питомої ваги оборотних активів у сукупних активах на 2,17%, так і за рахунок оборотності самих оборотних активів на 0,14 разів. Тривалість обороту сукупних активів скоротилася на 127,2 дні, а тривалість обороту оборотних активів знизилася на 51,7 дні. Внаслідок прискорення оборотних активів на 51,7 дні, підприємству вдалося умовно вивільнити з обороту обігових коштів на суму 862 тис. грн.

У таблиці 3.5. проаналізуємо динаміку відносної платоспроможності підприємства за показниками (коефіцієнтами) ліквідності.

Таблиця 3.5.

Ліквідність (платоспроможність) ПСГП «ПРОМІНЬ» у 2020 році

Показники	Теоретично прийнятне значення	На початок року	На кінець року	Відхилення	
				від теоретичного значення	від початку періоду
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,25	2,03	0,17	-0,03	-1,86
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,7-0,8	2,24	0,40	-0,3	-1,84
Загальний коефіцієнт ліквідності	2,0-2,5	14,77	22,62	12,27	7,85

Що стосується показників відносної платоспроможності, то коефіцієнт абсолютної ліквідності, який демонструє здатність підприємства розрахуватися за своїми терміновими зобов'язаннями, на кінець року знизився і перебуває на нижчому від рекомендованого рівні. Проміжна ліквідність, яка була на початок року умовно надлишковою, те ж знизилася. Значення показника загальної ліквідності як на початок року, так і на кінець є значно вищими від теоретично прийняттого рівня, тобто частка поточних зобов'язань у капіталі є незначною.

А це означає, що у підприємства є запас деякої здатності за рахунок активів помірної ліквідності розрахуватися за своїми поточними зобов'язаннями, які для підприємства не є обтяжливими або критичними. І все ж, з позицій фінансового менеджменту, підприємству надалі слід підтримувати свої абсолютно ліквідні активи в обсягах, які зіставні з його поточними зобов'язаннями.

3.2. Аналіз фінансових результатів діяльності за даними звітності

Звіт про фінансові результати призначений інформувати його користувачів про доходи, витрати підприємства та результат їх зіставлення, через що і отримав таку назву. Як було нами зазначено у Розділі II, порядок формування фінансових результатів у Звіті про фінансові результати для малого підприємства суттєво відрізняється від традиційного повноформатного звіту, в якому відображені аналогічні елементи фінансової звітності.

Розпочнемо аналіз фінансових результатів [86, с. 85] у Таблиці 3.6. із загальної оцінки показників звітності ПСГП «ПРОМІНЬ» за 2019 і 2020 рр., яку представлено у відповідних Додатках Д і Е.

Таблиця 3.6.

Фінансові результати ПСГП «ПРОМІНЬ» у 2019-2020 рр.

(тис. грн.)

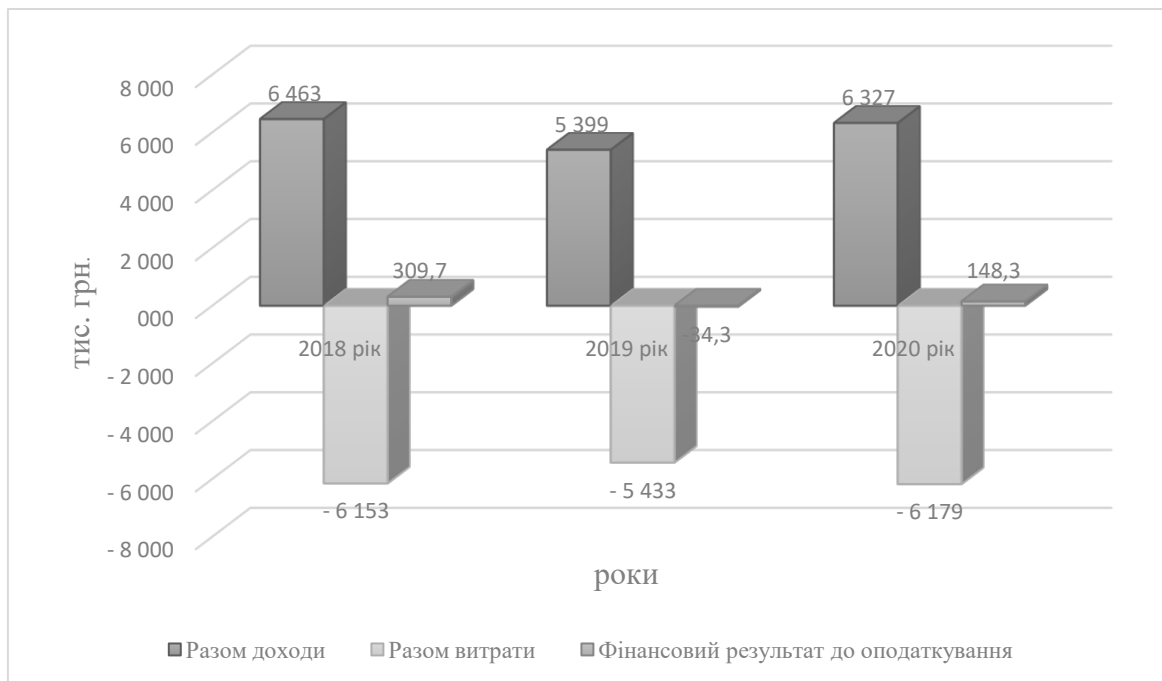
Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
1. Чистий дохід від реалізації продукції	4 848,4	6 002,4	1 154,0	23,80
2. Інші операційні доходи	148,5	40,5	-108,0	-72,23
3. Інші доходи	401,7	284,1	-117,6	-29,28
4. Разом доходи	5 398,6	6 327,0	928,4	17,20
5. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт послуг)	4 409,9	4 928,3	518,4	11,76
6. Інші операційні витрати	19,6	18,6	-1,0	-5,10
7. Інші витрати	1 003,4	1 231,8	228,4	22,76
8. Разом витрати	5 432,9	6 178,7	745,8	13,73
9. Фінансовий результат до оподаткування	-34,3	148,3	182,6	- 532,36
10. Податок на прибуток	-	-	-	-
11. Чистий прибуток (збиток).	-34,3	148,3	182,6	- 532,36

Як впливає із здійснених у таблиці 3.6. розрахунків, у 2020 році підприємство одержало позитивний фінансовий результат – прибуток, який більший у порівнянні з минулорічним збитком на 182,6 тис. грн., або у понад 5 разів, що заслуговує схвальної оцінки.

Оскільки підприємство не сплачувало податку на прибуток, то фінансовий результат до оподаткування повністю співпадав з показником чистого прибутку (збитку).

Одержаний фінансовий результат визначено шляхом зіставлення показників «Разом доходи» і «Разом витрати», а тому є наслідком зростання сукупних доходів, одержаних у звітному році, на 928,4 тис. грн., або на 17,20% та сукупних витрат, які також зросли у порівнянні з попереднім роком на 745,8, або на 13,73%.

На рисунку 3.4. проілюструємо динаміку доходів, витрат та фінансового результату підприємства протягом 2018-2020 рр.

Рис. 3.4. Фінансові результати ПСГП «ПРОМІНЬ» у 2018-2020 рр.

З діаграми на рисунку 3.4. видно, що підприємство отримало у 2020 р. ліпший фінансовий результат, ніж у 2019 році, однак, він є дещо нижчий, ніж у 2018 році, а саме на 161,4 тис. грн., або 52,11%. Нагадаємо, що сільське господарство є високо ризиковою галуззю діяльності, у якій фінансовий результат дуже часто не залежить від докладених зусиль і понесених витрат, а часто зумовлений погодно-кліматичними умовами, іншими об'єктивними факторами.

Дослідимо ретельніше динаміку структури сукупних доходів підприємства (Таблиця 3.7.) та його сукупних витрат (Таблиця 3.8.).

Таблиця 3.7.

Доходи ПСГП «ПРОМІНЬ» у 2019-2020 рр.

(тис. грн.)

Показники	2019 р.	2020 р.	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
1. Чистий дохід від реалізації продукції	4 848,4	6 002,4	1 154,0	23,80
у % до всіх доходів	89,81	94,87	5,06	51,58
2. Інші операційні доходи	148,5	40,5	-108,0	-72,23
у % до всіх доходів	2,75	0,64	-2,11	-76,73
3. Разом операційних доходів	4 996,9	6 042,9	1 406,0	20,93
у % до всіх доходів	92,56	95,51	2,95	3,19
4. Інші доходи	401,7	284,1	-117,6	-29,28
у % до всіх доходів	7,44	4,49	-2,95	-39,65
5. Разом доходи	5 398,6	6 327,0	928,4	17,20

Як бачимо, мало місце зростання чистого доходу від реалізації продукції на 1154 тис. грн., або на 23,8%, а його частка у сукупних доходах зросла на 5,06% і становила у 2020 р. майже 95%. Разом операційні доходи зросли у порівнянні з попереднім роком на 1 406 тис. грн., або на 20,93 %. Доходи від неопераційної діяльності (інші доходи) знизилися на 117,6 тис. грн., або на 29,28%, а їх частка у сукупних доходах знизилася на 2,95%. Зростання суми і частки доходів від основної операційної і операційної діяльності є певним свідченням якості прибутку підприємства, а саме його здатності отримувати фінансовий результат у профільній сфері. В аналогічний спосіб дослідимо витрати підприємства у таблиці 3.8.

Таблиця 3.8.

Витрати ПСГП «ПРОМІНЬ» у 2019-2020 рр.

(тис. грн.)

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
1. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	4 409,9	4 928,3	518,4	11,76
у % до всіх витрат	81,17	79,76	-1,41	-1,74
2. Інші операційні витрати	19,6	18,6	-1,0	-5,10
у % до всіх витрат	0,36	0,30	-0,06	-16,67
3. Разом операційних витрат	4 429,5	4 946,9	517,4	11,68
у % до всіх витрат	81,53	80,06	-1,47	-1,80
4. Інші витрати	1 003,4	1 231,8	228,4	22,76
у % до всіх витрат	18,47	19,94	1,47	7,96
5. Разом витрат	5 432,9	6 178,7	745,8	13,73

У порівнянні з 2019 роком собівартість реалізованої продукції зросла на 518,4 тис. грн., або на 11,76%, однак, її частка у всіх витратах скоротилася на 1,41% і становить 79,76%. Обсяг операційних витрат збільшився на 517,4 тис. грн., або на 11,68%, а у загальному обсязі витрат діяльності вони становлять понад 80%.

Тим часом, зросли інші витрати, які не пов'язані з операційною діяльністю на 228,4 тис. грн., або на 22,76%, а їхня частка у загальних витратах господарства становить майже 20%.

Таким чином фінансовий результат діяльності ПСГП «ПРОМІНЬ» на понад 80% сформований за рахунок доходів і витрат операційної діяльності, що заслуговує на схвальну оцінку.

Оскільки формат звіту малого підприємства не передбачає визначення таких показників, як валовий прибуток (збиток) та фінансовий результат від операційної діяльності, то їх розрахунок і аналіз залишається поза розглядом.

Фінансовий результат звітнього року підприємство в повному обсязі (148,3 тис. грн.) приєднало як вільний залишок прибутку за статтею Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) р.1420 I розділу Власний капітал пасиву Балансу.

Розрахуємо і проаналізуємо показники рентабельності, як характеризують відносний рівень прибутковості діяльності [86, с. 93]. За даними фінансової звітності розрахуємо такі показники рентабельності як: рентабельність активів; загальну (економічну) рентабельність; фінансову рентабельність (власного капіталу); рентабельність реалізації за показником чистого доходу від реалізації продукції та за показником собівартості реалізованої продукції, рентабельність витрат діяльності досліджуваного підприємства у аналітичній таблиці 3.9.

Так як у звітності малого підприємства показниками фінансових результатів є тільки фінансовий результат до оподаткування і чистий прибуток (збиток), які у нашому випадку для обох років співпадають між собою, то для усіх розрахунків рентабельності в чисельнику коефіцієнта рентабельності використовуємо показник чистого прибутку (збитку).

Таблиця 3.9.

Рентабельність діяльності ПСГП «ПРОМІНЬ» у 2019-2020 рр.

Показники	2019 р.	2020 р.	Динаміка	
			абсолютна	відносна, %
1. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-34,3	148,3	182,6	- 532,36
2. Дохід від реалізації продукції, тис. грн.	4 848,4	6 002,4	1 154,0	23,80
3. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	4 409,9	4 928,3	518,4	11,76
4. Разом витрати діяльності, тис. грн.	5 432,9	6 178,7	745,8	13,73
5. Середньорічна вартість активів, тис. грн.	10 170,9	10 470,1	299,2	2,94
6. Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	9 781,4	10 112,4	331	3,38
7. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	2 949,9	2 881,0	-68,9	-2,34
8. Середньорічна вартість матеріальних оборотних активів, тис. грн.	4 242,3	5 137,8	895,5	21,11
9. Рентабельність активів, (1:5) %	- 0,34	1,42	1,76	-517,65
10. Загальна (економічна) рентабельність, (1:(7+8)) %	- 0,48	1,85	2,33	-480,42
11. Фінансова рентабельність, (1:6) %	- 0,35	1,47	1,82	-520,00
12. Рентабельність реалізації за доходом від реалізації продукції, (1:2) %	- 0,71	2,47	3,18	-447,89
13. Рентабельність реалізації за собівартістю реалізованої продукції, (1:3) %	- 0,78	3,01	3,79	-485,90
14. Рентабельність витрат діяльності, (1:4)%	- 0,63	2,40	3,03	- 480,95

Беручи до уваги те, що у 2019 році підприємство мало чистий збиток, усі базові значення показників рентабельності у таблиці 3.9. є від'ємними, тобто показують не рівень прибутковості, а рівень збитковості діяльності, але ці абсолютні значення є доволі незначними.

У звітному році підприємство отримало чистий прибуток, а тому показники рентабельності діяльності є додатними, хоча все ж достатньо низькими. Загалом за аналізований період усі показники рентабельності зросли, на противагу минулорічним показникам збитковості, у декілька разів, що можна розцінити як позитивну тенденцію. Основними напрямками підвищення рентабельності є збільшення фінансового результату внаслідок збільшення чистого доходу від реалізації продукції, інших доходів, а також управління собівартістю реалізованої продукції, зниження інших витрат діяльності.

Здійснимо деталізований аналіз доходу від реалізації продукції у наступному питанні роботи.

3.3. Деталізований аналіз показників фінансово-господарської діяльності

Використовуючи дані, накопичені у системі внутрішнього обліку для формування інформаційного забезпечення статистичного обстеження, проаналізуємо в динаміці показники фінансово-господарської діяльності підприємства за її напрямками у таблиці 3.10.

Таблиця 3.10.

Вартість реалізованої продукції (без дотацій і ПДВ) ПСГП «ПРОМІНЬ» у 2019-2020 рр.

Показники	2019 р.	2020 р.	Динаміка	
			абсолютна	відносна,%
Вартість реалізованої продукції тваринництва, тис. грн.	4 542,3	5 785,7	1 243,4	27,37
Вартість реалізованої продукції рослинництва, тис. грн.	306,1	216,7	- 89,4	-29,21
Разом вартість реалізованої продукції, тис. грн.	4 848,4	6 002,4	1154,0	23,80

З наведеного у таблиці 3.10. випливає, що чистий дохід від реалізації продукції зріс протягом аналізованого періоду на 1 млн. 154 тис. грн., або на 23,8%, що в цілому заслуговує схвальної оцінки. При цьому вартість реалізованої продукції тваринництва зросла на 1 млн. 243, 4 тис. грн., або на 27,37%, а рослинництва – скоротилося на 89,4 тис. грн., або на 29,21%.

У структурі одержаного доходу левову частку становить дохід від реалізації продукції тваринництва. Якщо у попередньому році частка цього доходу становила 93,69%, то у звітному році вона сягнула 96,39%. Отже, досліджуване підприємство спеціалізується на розведенні великої рогатої худоби молочних порід і отримує зростаючі доходи від цієї основної діяльності.

Детальніше проаналізуємо діяльність у галузі тваринництва у таблиці 3.11.

Як видно із таблиці 3.11, у цій діяльності підприємства існує два джерела доходу: від реалізації живої маси тварин і від реалізації одержаного молока великої рогатої худоби.

Таблиця 3.11

**Реалізація продукції тваринництва ПСГП «ПРОМІНЬ»
у 2019-2020 рр.**

Назва виду продукції	Реалізовано у		Відхилення	
	2019 р.	2020 р.	абсолютне	відносне, %
Тварини сільськогосподарські живі:				
- кількість реалізованої продукції, ц	222	155	- 67	- 30,18
- вартість реалізованої продукції без дотацій, грн.	591 767	434 120	-157 647	26,64
у тому числі велика рогата худоба:				
- кількість реалізованої продукції, ц	222	155	- 67	- 30,18
- вартість реалізованої продукції без дотацій, грн.	591 767	434 120	-157 647	26,64
Молоко від сільськогосподарських тварин усіх видів, сире				
-кількість реалізованої продукції, ц	5 357	6 926	1 569	29,28
-вартість реалізованої продукції без дотацій, грн.	3 950 533	5 351 551	1 401 018	35,46
Разом вартість реалізованої продукції тваринництва без дотацій і ПДВ, грн.	4 542 300	5 785 671	1 243 371	27,37

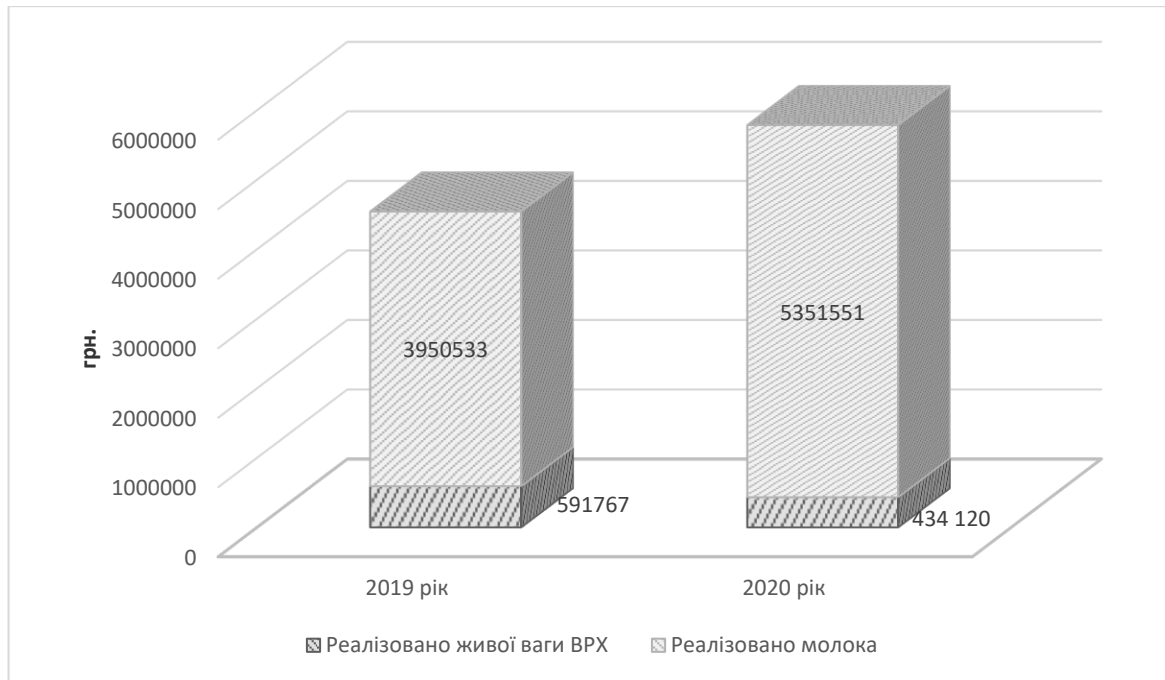
При цьому, протягом досліджуваного періоду кількість реалізованої живої ваги великої рогатої худоби скоротилася на 67 ц., або на 30,18 %, а її сукупна її вартість знизилася на 157, 6 тис. грн., або на 26,64%, що негативним чином вплинуло на суму одержаних доходів.

Однак різниця у відсотках відхилення між натуральним показником і вартісним свідчить про зростання середньої ціни реалізації 1 ц. живої ваги великої рогатої худоби. Визначимо середню ціну одного реалізовано центнера живої ваги і порівняємо їх в динаміці. Так середня ціна у 2019 році становила 2 665,62 грн., а у 2020 році вона становить 2 800,77Грн.

Кількість реалізованого молока в досліджуваному періоді зросла на 1 569 ц., або на 29,28%, у той час, коли чистий дохід від його реалізації збільшився на 1 401 тис. грн., або на 35,46%, що позитивним чином позначилося на одержаному доході від реалізації продукції. А різниця у відсотках приросту показника у натуральному вираженні і вартісному знову ж таки свідчить про зростання середньої закупівельної ціни 1 ц. молока. Визначимо середню ціну

реалізації 1 ц молока та порівняємо ці показники у 2019 році і у 2020 році. Середня ціна реалізації 1 ц молока у 2019 році становить 737, 45 грн., тоді як у 2020 році – 772, 68 грн.

Зобразимо динаміку реалізованої продукції тваринництва підприємства та її складових у 2019-2020 рр. на рисунку 3.5.

Рис. 3.5. Реалізована продукція тваринництва у 2019-2020 рр.

Протягом двох років домінуючу позицію у структурі доходів від тваринництва становить виторг від реалізації молока. І якщо у структурі доходів від реалізації продукції тваринництва у 2019 році доходи від реалізації молока становили 86,97%, то у 2020 році їх частка досягла 92,5%.

Проаналізуємо показники обсягу, динаміку і структуру реалізації продукції рослинництва, скориставшись для цього таблицею 3.12.

Слід зазначити, що вартість реалізованої продукції рослинництва підприємства скоротилася у 2020 році на 89 тис. 367 грн., або на 29,19 %, що негативним чином позначилося на загальних обсягах одержаного чистого доходу від реалізації продукції.

Змінилася і структура реалізованої продукції. Якщо у 2019 році підприємство реалізовувало продукцію п'яти найменувань, то у 2020 році лише трьох. Проте, говорячи про результати роботи підприємства у сфері

рослинництва, слід пам'ятати, що воно носить обслуговуючий характер, і більша частина виробленої ним продукції не реалізовується за межі господарства, а споживається на виробничі потреби у тваринництві.

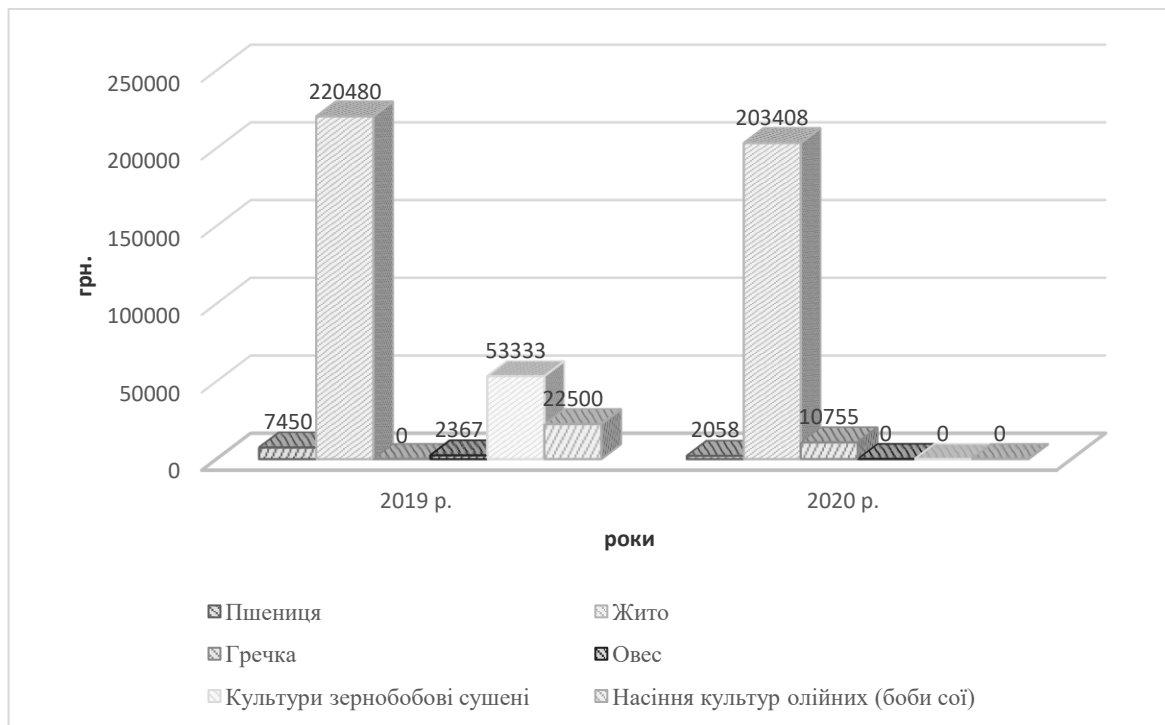
Таблиця 3.12.

**Реалізація продукції рослинництва ПСГП «ПРОМІНЬ»
у 2019-2020 рр.**

Назва виду продукції	Реалізовано у		Відхилення	
	2019 р.	2020 р.	абсолютне	відносне, %
Культури зернові та зернобобові				
- кількість реалізованої продукції, ц	539	371	-168	-31,17
- вартість реалізованої продукції без дотацій, грн.	283 630	216 763	-66 867	-23,58
у тому числі:				
пшениця				
- кількість реалізованої продукції, ц	15	4	-11	-73,33
- вартість реалізованої продукції без дотацій, грн.	7 450	2 058	-5 392	-72,38
жито				
-кількість реалізованої продукції, ц	437	359	-78	-17,85
-вартість реалізованої продукції без дотацій, грн.	220 480	203 408	-17 072	-7,74
гречка				
- кількість реалізованої продукції, ц	-	7	7	-
- вартість реалізованої продукції без дотацій, грн.	-	10 755	10 755	-
овес				
- кількість реалізованої продукції, ц	7	-	-7	-100,00
- вартість реалізованої продукції без дотацій, грн.	2 367	-	-2 367	-100,00
культури зернобобові сушені				
- кількість реалізованої продукції, ц	80	-	-80	-10,00
- вартість реалізованої продукції без дотацій, грн.	53 333	-	- 53 333	-100,00
Насіння культур олійних (боби сої)				
- кількість реалізованої продукції, ц	45	-	-45	-100,00
- вартість реалізованої продукції без дотацій, грн.	22 500	-	-22 500	-100,00
Разом вартість реалізованої продукції рослинництва без дотацій і ПДВ, грн.	306 130	216 763	-89 367	-29,19

Як впливає з даних таблиці 3.12, у структурі реалізації продукції рослинництва у вартісному вираженні протягом двох років панівне положення займають культури зернові та зернобобові.

Зобразимо наочніше структуру реалізованої продукції рослинництва підприємства в 2019 і в 2020 рр. на рисунку 3.6.

Рис. 3.6. Реалізована продукції рослинництва у 2019-2020 рр.

У 2019 році частка зернових і зернобобових культур у вартості продажу становила 92,65 %, а культур олійних (боби сої) – 7,35%. А у 2020 році 100% реалізації продукції рослинництва – це зернові і зернобобові культури. Визначальна культура рослинництва – жито, яке у структурі реалізації продукції рослинництва у 2019 році займало 72,02%, а у 2020 році – 93,84%. Окрім жита у 2019 році підприємство реалізовувало пшеницю (2,43%), овес (0,77%), культури зернобобові (17,42%), культури олійні (боби сої) – 7,35%, а у 2020 році окрім жита підприємство - пшеницю (0,95%) та гречку (4,96).

Повертаючись до даних таблиці 3.12, можна визначити зміну реалізаційних цін на основні сільськогосподарські культури господарства за аналізований період. Так середня ціна реалізації жита у 2019 році становила 504,53 грн. за 1 ц, а у 2020 році – 566,60 грн.; пшениці у 2019 році – 496,67 грн., а у 2020 році – 627 грн. за 1 ц.

Таким чином на зміну вартісних показників реалізації продукції підприємства одночасно і різнонаправлено впливали: обсяг, структурні зрушення у складі продукції та зміна закупівельних цін на неї.

Висновки до розділу III

1. Через аналіз здійснюється головне призначення звітності – інформувати користувачів про результати і обставини діяльності підприємства за певний період, до якого приурочено цю подію, для обґрунтування рішень.

2. Неможливо уявити собі ситуацію, за якої будь-яку звітність, (регламентну чи на запит) сформовано, але не проаналізовано, бодай поверхнево.

3. Методика проведення аналізу, незважаючи на його універсальний характер, значною мірою визначається змістом інформації, що відображена у звітності і специфікою, а подекуди унікальністю, діяльності суб'єкта господарювання. Цим зумовлена необхідність виваженого підходу до вибору аналітичного інструментарію, переліку та послідовності реалізації аналітичних завдань, а також економічної інтерпретації результатів проведеного аналітичного дослідження.

4. Вищезазначене повною мірою стосується досліджуваного ПСПП «ПРОМІНЬ», що здійснює сільськогосподарську діяльність, за результатами якої формує фінансовий звіт малого підприємства, складає статистичну, податкову, спеціальну та інші види звітності відповідно до чинних вимог.

5. При проведенні аналізу показників звітності досліджуваного підприємства враховані його особливості, зумовлені формою господарювання, масштабами та сферою діяльності.

6. У ході аналізу фінансового стану підприємства належну увагу приділено структурі його активів, зокрема такому їх елементу, як біологічні активи. Виявлено їхній обсяг, структуру та динаміку у майні господарства.

7. Методику аналізу фінансових результатів адаптовано до змісту фінансової звітності малого підприємства, яка відрізняється від традиційної повноформатної фінансової звітності.

8. Висвітлено методику деталізованого аналізу показників фінансово-господарської діяльності підприємства за даними статистичної звітності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ:

Звітність підприємства є формалізованим і узагальненим представленням результатів і умов діяльності суб'єкта господарювання за певний період. Водночас вона сама є інформаційним продуктом специфічної діяльності достатньо складної певним чином організованої облікової системи, призначеної здійснювати збір, накопичення, опрацювання та узагальнення інформації про факти господарського життя цього суб'єкта.

І хоча господарська діяльність обмежена рамками юридичної самостійності, вона є предметом зацікавлення для широкого кола користувачів інформації щодо різних її сторін. Цим зумовлена і передбачена законодавством необхідність складання податкової, статистичної, спеціальної, і насамперед, - фінансової звітності.

В основу будь якого облікового процесу понад 500 років тому закладено прості фундаментальні принципи, які залишаються незмінними, а досягнута на сьогодні накопичена складність звітності, зокрема фінансової, є результатом розвитку і застосування понятійного апарату, правил і стандартів, розроблених на основі цих принципів, для методичного забезпечення сучасної практики ведення бізнесу. Чинна в Україні багаторівнева розгалужена система нормативно-правового регулювання обліку і звітності диференціює вимоги щодо формування і подання фінансової звітності залежно від обсягів, умов та характеру діяльності підприємства.

Досліджуване нами приватне сільськогосподарське підприємство «ПРОМІНЬ» здійснює свою діяльність у с. Соломіївка Дубровицького району Рівненської області, є платником єдиного сільськогосподарського податку IV групи, та платником податку на додану вартість. Підприємство складає фінансову, статистичну, податкову і спеціальну звітність та подає її за призначенням відповідно до чинних вимог.

В обліковому процесі застосовується комп'ютерна техніка та спеціалізовані програмні продукти, звітність формується в електронному

форматі, завіряється електронним цифровим підписом і подається через електронний кабінет. Згідно з чинними вимогами підприємство не зобов'язане оприлюднювати свою фінансову звітність і здійснювати аудит.

Вважаємо доцільним і виправданим використання для цього приватного сільськогосподарського підприємства, яке відповідає критеріям ч. 2 ст. 2 Закону Про бухгалтерський облік і фінансову звітність, спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку, спрощеного обліку доходів і витрат, а також складання фінансової звітності малого підприємства у відповідності до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність».

Формат фінансової звітності малого підприємства має певні особливості, що позначається на методиці формування його компонентів. Баланс, як і при повноформатному його варіанті, складається з активу і пасиву, підсумки яких є рівними, містить 3 розділи у активі та 4 розділи у пасиві, але перелік статей є скороченим, що передбачає їх укрупнення, а відповідно – використання рахунків спрощеного Плану рахунків.

Що стосується Звіту про фінансові результати, то його відмінності від повноформатного варіанту аналогічного звіту є більш суттєвими. По-перше, це наявність одного розділу замість чотирьох; по-друге, - скорочений перелік статей; по-третє - відсутність таких важливих показників як валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності та ряду статей, необхідних для їх визначення (так, наприклад, не виокремлюються адміністративні витрати, витрати на збут, фінансові та інвестиційні доходи та витрати); по-четверте – відмінним є порядок розрахунку фінансового результату до оподаткування і чистого прибутку (збитку); по-п'яте - відсутня інформація про витрати підприємства за операційними елементами.

Зазначене вище суттєво знижує аналітичні можливості Звіту та потребує застосування адаптованої методики фінансового аналізу щодо показників звіту.

Зважаючи на важливість сільськогосподарської галузі для економічної та продовольчої безпеки країни, окрім загальноприйнятних форм статистичної звітності господарство складає ряд спеціальних статистичних звітів.

Список використаних джерел:

1. Баришевська І. В., Андрусик В. М. Особливості складання фінансової звітності у сільськогосподарських підприємствах. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 21. Частина 2. 2016 С. 177-179.
2. Безверхий К. Порядок складання спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. №11-12. С. 40-50.
3. Белова І., Семенишена Н. Інтегрована звітність інституційних одиниць : інтерпретаційне поле концепту. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Вип. 2. С. 16-32.
4. Белова І., Семенишина Н., Мельничук О. Генезис становлення облікової системи малих підприємств в Україні. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. Вип. 1-2. С. 26-48.
5. Бондар М. І., Верига Ю. А., Орищенко М. М. Звітність підприємства : підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 570 с.
6. Боярова О., Пусь С. Особливості складання річної фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2014. №3. с.53-55.
7. Бруханський Р. Ф. Адаптація бухгалтерського обліку до сучасних потреб управління. *The genesis of genius*. 2017. № 8. С. 10-16.
8. Бруханський Р. Ф. Ідентифікація специфічних функцій стратегічного управлінського обліку. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Випуск 1. С. 7-18. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.01.007>.
9. Бруханський Р. Ф. Параметри розвитку корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи підприємства. *Облік і фінанси*. №1 (87). 2020. С. 13-19.

10. Бруханський Р. Ф., Спільник І. В. Криптоактиви у системі бухгалтерського обліку та звітності. *Проблеми економіки*. № 2 (40), 2019. С.145-156. DOI: 10.32983/2222-0712-2019-2-145-156.
11. Бруханський Р., Спільник І. Цифровий облік: поняття, витoki та актуальний дискурс. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Випуск 3-4. С. 7-20. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.03.007>.
12. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.
13. Верига Ю.А. Звітність підприємств : навч. посіб. 2-ге вид., доповн. і переробл. Київ : ЦУЛ, 2018. 776 с.
14. Господарський кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 №436-ІУ зі змінами і доповненнями. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 13.11.2021).
15. Гринчишин Я. М. Роль галузевої фінансової звітності у задоволенні інформаційних потреб зовнішніх користувачів. *Облік і фінанси АПК: освітній портал*. (n.d.). URL : <http://magazine.faaf.org.ua/rol-galuzevoi-finansovoi-zvitnosti-u-zadovolenni-informaciynih-potreb-zovnishnih-koristuvachiv.html> (дата звернення: 11.11.2021)
16. Гуменюк О. О. Особливості проведення аналізу фінансового стану підприємства. *Інноваційна економіка*. 2016. № 7-8. С. 147-152.
17. Гушул І., Белова І. Проблеми та перспективи корпоративної звітності. *Цифрова економіка: тренди та перспективи*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [м. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Б. О. Язлюк, Р. Ф. Бруханський [та ін.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. С. 270-274.
18. Жук В. М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2016. 648 с.
19. Забчук В. Інформаційне забезпечення системи обліку і звітності

- підприємства. *Вектори розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі: тренди та перспективи* : матеріали Національної науково-практичної конференції [Тернопіль, 7 листопада 2019 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Р. Ф. Бруханський, Н. П. Чорна [та ін.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. С. 84-86.
20. Завитій О., Роздимаха С. Напрями впровадження фінансової звітності за міжнародними стандартами. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Вип. 2. С. 33-41.
  21. Загурський О. М. Фінансовий аналіз. Кредитно-модульний курс. Київ. Центр навчальної літератури. 2019. 472 с.
  22. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р № 4618-VI зі змінами і доповненнями. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>. (дата звернення: 10.11.2021)
  23. Звітність сільськогосподарських підприємств за вимогами П(С)БО 30 «Біологічні активи»: Практичний посібник / За ред. Лузана Ю.Я., Жука В.М. Київ : ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2008. 230 с.
  24. Іванчук Н. В. Звітність підприємств : навчальний посібник. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 208 с.
  25. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291 (зі змінами та доповненнями). URL : <http://www.uapravo.net/data/akt450/page1.htm>. (дата звернення: 18.11.21).
  26. Крупельницька І. Г. Звітність підприємств: навчальний посібник. Київ. : ЦУЛ, 2019. 232 с.
  27. Кузнецова С. О., Чернікова І. Б. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: Навч. посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2016. 318 с.

28. Кулинич М. Б., Коваль Н. І. Удосконалення методики складання та аналізу фінансової звітності підприємств. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск 6. С. 367-372.
29. Левицька С. О. Звітність підприємств : підручник. Київ : ЦУЛ, 2017. 234 с.
30. Мервенецька В. Ф. Формування інформації у фінансовій та статистичній звітності сільськогосподарських підприємств для розрахунку макроекономічних показників. *Облік і фінанси АПК*. 2010. № 3. С. 82–87.
31. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – 2011 рік), редакція від 12.03.2013 р. (n.d.) URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення: 01.12.2021).
32. Нагірська К. Є., Шевчик І. О. Особливості складання фінансової звітності сільськогосподарських підприємств. *Економічні науки*. 2018. Том 1 № 15 (57). С. 130-139.
33. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. (n.d.). URL : <https://interbuh.com.ua/ua/documents/onemanuals/35131> (дата звернення: 10.11.2021).
34. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємств в умовах інституційних трансформацій : колект. моногр. / Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло, І. М. Белова [та ін.]. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. 388 с.
35. Огійчук М. Ф., Плаксієнко В. Я., Панченко Л. Г. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах. Київ: Вища освіта, 2019. 800 с.
36. Озеран А. В. Гармонізація фінансової звітності підприємств з міжнародними стандартами та потребами управління. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / Київ ДВНЗ КНЕУ. Київ, 2015 р. 570 с.
37. Павлова Г. Є., Приходько І. П., Волчанська Л. В. Місце, роль та облікове забезпечення статистичної звітності сільськогосподарського підприємства. *Бізнес-навігатор*. Випуск 3-2 (46), 2018. С. 142-145.

38. Пантелєєв В. П., Безверхий К. В. Консолідація фінансової звітності: Навч. Посібник. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2016. 429 с.
39. Пантелєєв В. П., Юрченко О. А., Курило Г. М., Безверхий К. В. Звітність підприємств : навч. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство». 2017. 432 с.
40. Пилявець В. М. Особливості формування звітності по зерновій продукції в діяльності аграрних підприємств. *Економіка і суспільство*. 2016, № 7. с.126-128.
41. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами і доповненнями // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n5958> (дата звернення: 12.11.2021).
42. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV зі змінами і доповненнями // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 16.11.2021).
43. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Закон України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19#Text> (дата звернення 06.12.2021).
44. Про Державну статистику. Закон України № 2614-XII у редакції від 01.12.2021. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2614-12#Text> (дата звернення: 06.12.2021).
45. Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: наказ Аген. запобіг. банкрутству від 23.02.1998 № 22. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. с. 211.

46. Про затвердження Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 11.04.2013 р. № 476 (зі змінами та доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13#Text> (дата звернення: 06.12.2021).
47. Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління. Наказ Міністерства фінансів України від 7.12.2018 р. № 982 (зі змінами та доповненнями). Редакція від 18.01.2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text> (дата звернення: 05.12.2021).
48. Про затвердження Методичних рекомендацій із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами. Наказ Міністерства фінансів України від 15.06.2011 р. № 720. Поточна редакція. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0720201-11#Text> (дата звернення 06.12.2021).
49. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами. Наказ Міністерства фінансів України від 25.06.2003 р. № 422. Поточна редакція. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03#Text> (дата звернення: 01.12.2021).
50. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами. Наказом Міністерства фінансів України від 25.06.2003 р. № 422. Поточна редакція. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03#Text> (дата звернення: 01.12.2021).
51. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 (зі змінами та доповненнями). Редакція від 30.12.2013. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення: 18.11.2021).
52. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського

- обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами та доповненнями). Редакція від 10.08.2021р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 28.11.2021).
53. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність». Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р № 628 (зі змінами та доповненнями). Редакція 03.08.2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text> (дата звернення: 21.11.2021).
54. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи». Наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790 (зі змінами та доповненнями). Редакція 03.11.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> (дата звернення: 21.11.2021).
55. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 (зі змінами та доповненнями). Редакція 18.03.2014 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 21.11.2021).
56. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств». Наказ Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163 (зі змінами та доповненнями). Редакція 03.11.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text> (дата звернення: 06.12.2021).
57. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність». Наказ Міністерства фінансів України від 31.05.2019 р № 226 (зі змінами та доповненнями). Редакція 10.08.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 06.12.2021).
58. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 29

- «Фінансова звітність за сегментами». Наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412 (зі змінами та доповненнями). Редакція 10.08.2021 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05#Text> (дата звернення: 06.12.2021).
59. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах». Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.99 р. № 137 (зі змінами та доповненнями). Редакція 10.08. 2021р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text> (дата звернення: 06.12.2021).
60. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.95 р. № 88 (зі змінами та доповненнями). Редакція від 10.08.2021 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 28.11.2021).
61. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 (зі змінами та доповненнями). Редакція 03.11.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 28.11.2021).
62. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. №419 (зі змінами та доповненнями). Редакція 28.09.2021 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.11.21).
63. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку. Наказ міністерства фінансів України від 19.04.2001р. № 3186 (зі змінами та доповненнями). Редакція 23.07.2019 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text> (дата звернення: 07.12.2021).
64. Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 50-

- ст (річна) «Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств». Наказ Державної служби статистики України від 06.06.2017 р. №127. Поточна редакція від 10.06.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0171832-20#Text> (дата звернення 07.12.2021).
65. Про Примітки до річної фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.2000 р. №302 (зі змінами та доповненнями). Редакція від 10.08.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00#Text> (дата звернення: 07.12.2021).
66. Пуцентейло П. Формування раціонального інформаційного забезпечення для управління підприємством як визначальний чинник його ефективного розвитку. Перспективи розвитку освіти, науки і бізнесу в глобальному середовищі: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 23 жовт. 2020 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Р. Ф. Бруханський, Г. Л. Монастирський [та ін.]. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. С. 110-112.
67. Пуцентейло П. Шляхи удосконалення аналітичного забезпечення управління в аграрному бізнесі. Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю [м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.] / редкол. : Б. О. Язлюк, П. Р. Пуцентейло, Ю. І. Гайда [та ін.] ; відп. за вип. П. Р. Пуцентейло. Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 196-198.
68. Рубейкін В. А. Прийняття ефективних управлінських рішень на основі показників звітності. *Агросвіт*. 2017. №10. С. 54-58. (n.d.). URL : http://www.agrosvit.info/pdf/10_2017/11.pdf (дата звернення 15.11.2021).
69. Скічко О. Особливості спрощеної системи бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємництва-юридичних осіб. *Вісник податкової служби України*. № 34, вересень 2010 р. (n.d.). URL : http://cons.parus.ua/_d.asp?r=06QND382cbefeffbcef2f4b683342d673d6ab (дата звернення 15.11.2021).
70. Смірнова О. М., Стадник М. В. Фінансова звітність: історичний аспект

- розвитку та сучасні орієнтири. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. Випуск 2. Тернопіль : Крок, 2014. С. 116 – 119.
71. Спільник І. В., Ярощук О.В. Принцип системності в аналітичних дослідженнях. *Економічний аналіз: зб. наук. Праць*. Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярощук (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. Том 28. № 2. С. 182-190.
72. Спільник І. Системний підхід і системний аналіз в обґрунтуванні управлінських рішень. *Перспективи розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* [м. Тернопіль, 20 трав. 2020 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Р. Ф. Бруханський, Н. П. Чорна [та ін.], відп. за вип. П. Р. Пуцентейло. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. С. 63-64.
73. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2017. Випуск 1-2. С. 62-80.
74. Спільник І.В., Загородна О.М. Економічний аналіз: навч.-метод. комплекс дисципліни (для студентів економічних спеціальностей). Тернопіль: ТНЕУ, 2012. 432 с.
75. Спільник І., Палюх М. Система обліку і звітності в умовах цифрових трансформацій. *Вектори розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі: тренди та перспективи* : матеріали Національної науково-практичної конференції [Тернопіль, 7 листопада 2019 р.]. / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Р. Ф. Бруханський, Н. П. Чорна [та ін.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. С. 194-197.
76. Спільник І., Палюх М. Цифровий формат фінансової звітності: сутність, переваги, перспективи. *Цифрова економіка: тренди та перспективи* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р.

- Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2018. С. 115-117.
77. Спільник І.В. Місце економічного аналізу в сучасній парадигмі управління підприємством. *Основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах євроінтеграції*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Харків, 28 травня 2019 року). Харків, 2019. С. 317-323.
78. Спільник І.В., Палюх М.С. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. Випуск 1-2. С. 83-96. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2019.01.083>.
79. Спільник І. Цифрові навички у трансформованому світі: хто такі цифрові обліковці-аналітики? *Вектори інноваційного розвитку освіти, науки і бізнесу в умовах глобальних змін* : матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції [Тернопіль, 25 травня 2021 р.]. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2021. С. 16-17.
80. Спільник І. Сутність обліку та актуальність вивчення його історії. *Прикладна економіка - від теорії до практики* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 27 жовт. 2017 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Б. О. Язлюк, Р. Ф. Бруханський [та ін.]; відп. за вип. П. Р. Пуцентейло. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2017. С. 166-169.
81. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астрая». 2020. 434 с.
82. Хомин П. Я. Формування системи звітності сільськогосподарських підприємств та її облікового забезпечення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. ек. наук : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Київ. 2004. 34 с.
83. Хомич А. Фінансова звітність підприємства як інформаційна база фінансового аналізу. *Інноваційний розвиток освіти, науки, бізнесу, суспільства та довкілля в умовах глобальних викликів*: матеріали VI

- Національної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених [Тернопіль, 17 листопада 2021 р.]. Тернопіль: Вектор, 2021. С. 66-67.
84. Чорна Н. Проблеми розвитку підприємництва в Україні. *Прикладна економіка - від теорії до практики* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 27 жовт. 2017 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Б. О. Язлюк, Р. Ф. Бруханський [та ін.]; відп. за вип. П. Р. Пуцентейло. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2017. С. 77-79.
85. Чорна Н. П. Інноваційний розвиток сфери виробництва продуктів харчування в умовах імперативу продовольчої безпеки : дис ... канд. екон. наук : 08.00.03 - економіка та управління національним господарством. Національна академія Наук України. Інститут регіональних досліджень. Львів, 2014. 407 с.
86. Шкарабан С. І., Спільник І. В., Шеремета М. Й. Фінансовий аналіз: навчально-методичний комплекс дисципліни. Тернопіль: Видавництво ТНЕУ, «Економічна думка». 2009. 252 с.
87. Ярошук О. Моделі прогнозування фінансового стану підприємства. *Цифрова економіка: тренди та перспективи*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2018. С. 224-226.
88. Spilnyk I., Brukhanskyi R., Yaroshchuk O. Accounting and Financial Reporting System in the Digital Economy, Proceedings of 10th International Conference IEEE Advanced Computer Information Technologies, ACIT'2020, pp. 581-584. DOI: 10.1109/ACIT49673.2020.9208976.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут новітніх освітніх технологій
Кафедра бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу

ХОМИЧ Алла Володимирівна

Методологія складання звітності
сільськогосподарського підприємства /
Methodology of reporting of an agricultural enterprise

спеціальність: 071 – Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма – Облік і правове забезпечення
агропромислового бізнесу

Кваліфікаційна робота

Додатки

ТЕРНОПІЛЬ – 2021

Перелік додатків до кваліфікаційної роботи:

А - Перелік форм статистичної звітності, яку формують сільськогосподарські підприємства.

Б - Перелік форм податкової звітності, яку подають сільськогосподарські підприємства.

В – Порівняльна таблиця Фінансової звітності малого підприємства (Форми №№1-м, 2-м) та Спрощеної фінансової звітності (Форми №№1-мс, 2-мс)

Г - Алгоритм формування Балансу малого підприємства за ф. 1-м при використанні спрощеного Плану рахунків.

Г - Алгоритм формування Звіту про фінансовий стан малого підприємства за ф. 2-м при використанні спрощеного Плану рахунків.

Д – Фінансовий звіт ПСГП «ПРОМІНЬ» за 2019 р.

Е - Фінансовий звіт ПСГП «ПРОМІНЬ» за 2020 р.